Estd: 2000

ਜੂਨ/ June - 2022
ਸਾਲ/ Year - 07
ਅੰਕ/ Edition - 03
ਸਫੇ/ Page - 12

Anual Subcription 500/-

Regd Office:
1195, Ajit Nagar
Moga-142001 (Punjab)

International

ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਭਰਪੂਰ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ

ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ

'Mehak Watan Di Live' • ਲਾਈਵ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ: ਭਵਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰਬਾ * ਉੱਪ-ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ (ਆਨਰੇਰੀ): ਭਾਗਵੰਤੀ ਪੁਰਬਾ

Regd No. PUNPUN 04016 * Help Line: 9988-92-9988 * E-mail: mehakwattandi@rediffmail.com * www.mehakwatandilive.com

ਲਹੂ ਭਿੱਜੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਤਰੇ

ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਪੁੰਜ - ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ

Scanned with CamScanner

ਸ਼ਹੀਦਾ ਦੇ ਸਰਤਾਜ, ਸ਼ਾਤੀ ਦੇ ਪੁੰਜ ਸਾਹਿਬ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਕੋਟਿ-ਕੋਟਿ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ!

ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਰ: ਬਾਬਾ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖੁਖਰਾਣਾ

ਗੁ. ਸਾਹਿਬ ਦੁੱਖ ਭੰਜਨਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਖੁਖਰਾਣਾ

ਪਿੰਡ ਖੁਖਰਾਣਾ ਤਹਿ ਤੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਮੋਗਾ, ਸੰਪਰਕ 98153-11318

ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ : ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਗੋਰਾ' (ਜੁਆਇੰਟ ਸੈਕਟਰੀ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਗਾ)

ਸ਼ਹੀਦਾ ਦੇ ਸਰਤਾਜ, ਸ਼ਾਤੀ ਦੇ ਪੁੰਜ ਸਾਹਿਬ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਕੋਟਿ-ਕੋਟਿ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ!

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ (ਨਾਨਕਸਰ ਠਾਠ ਮੰਡੀਰਾਂ)

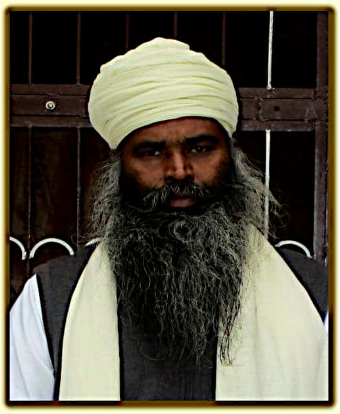

ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ:

ਬਾਬਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੰਡੀਰਾਂ ਵਾਲੇ

ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ:

ਭਾਈ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ 'ਡੋਨੀ'

Mob.: 99149-01113, 98036-00023

Scanned with CamScanner

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਕਲਮ 'ਚੋਂ ...

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ - ਭਵਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰਬਾ

ਲਹੂ ਭਿੱਜੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਤਰੇ

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਜਬਰ ਜ਼ੁਲਮ ਹੰਡਾਏ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਕੌਮ ਹਰ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲਾ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਖਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜਦਿਆਂ ਰੋਣਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਇਨੇ ਕਹਿਰ ਢਾਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨਾਂ ਤਸ਼ੱਦਦਾਂ ਨੂੰ ਕਲਮ ਬੰਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਰ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ। ਉਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ "ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਮੀਠਾ ਲਾਗੈ ॥ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਨਾਨਕੁ ਮਾਗੈ ॥" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਜਾਮ ਪੀ ਗਏ। ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੌਵੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਆਪਣਾ ਆਪ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਕੌਮ ਦੀ ਖਾਤਰ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘਾ-ਸਿੰਘਣੀਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਿਗਰ ਦੇ ਟੋਟੇ ਆਪਣੀਆਂ ਝੋਲੀਆ ਵਿਚ ਪੁਆਏ, ਆਰਿਆ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਤਨ ਚਿਰਵਾ ਦਿੱਤੇ, ਚਰਖੜੀਆ ਤੇ ਚੜ ਗਏ। ਪਰ ਆਪਣੇ ਸਿਦਕ ਤੇ ਨਹੀਂ ਡੋਲੇ। ਮੀਰ ਮੰਨੂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਸਿੰਘਾ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਤੇ ਆਖਿਆ,

"ਮੰਨੂ ਅਸਾਡੀ ਦਾਤਰੀ ਅਸੀਂ ਮੰਨੂ ਦੇ ਸੋਏ, ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਮੰਨੂ ਵੱਢਦਾ ਅਸੀਂ ਦੂਣ ਸਵਾਏ ਹੋਏ।"

ਫਿਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੀ ਜਰਵਾਨਿਆ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੰਨ 1762 ਵਿਚ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੋਵਰ ਨੂੰ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਫਿਰ 1740 ਵਿਚ ਮੱਸੇ ਰੰਗੜ ਨੇ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਕੁਕਰਮ ਕੀਤੇ।

1780 ਈ: ਵਿਚੋਂ ਜਦੋਂ ਮਿਸਲਾ ਦਾ ਰਾਜ ਆਇਆ ਉਦੋ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁਲਤਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਕਈ ਨਵੇਂ ਬੁੰਗੇ ਬਣੇ। ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਪੱਤਰੇ ਚੜਵਾ ਕੇ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਚਾਰ-ਚੰਨ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ 100 ਸਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾ ਦਾ ਰਾਜ ਰਿਹਾ। ਉਨਾਂ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਵੱਲ ਅੱਖ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵੇਖਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਤ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਿਯਾਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹੀ।

ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 1984 ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰ, ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨਾਂ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤ ਭਰ ਦਿੱਤੀ। ਬਲਿਓ ਸਟਾਰ ਉਪਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦੇਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਆਪਣੀਆਂ ਤੋਪਾ, ਟੈਂਕਾ ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਸਮੇਤ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤ ਹੇਠ ਰੱਖਣ ਦੇ ਜਨੂੰਨ ਨੇ 1984 ਦਾ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਕਾਰਾ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਫੌਜ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੇਟ ਜਨਰਲ ਐਸ.ਕੇ. ਸਿਨਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਢਣ ਦਾ ਇਹ ਆਖਰੀ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਹੱਲ ਵੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੈਫਟੀਨੇਟ ਜਨਰਲ ਐਸ.ਕੇ. ਸਿਨਹਾ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜਨਰਲ ਵੈਦਿਆ ਨੂੰ ਆਰਮੀ ਦਾ ਚੀਫ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪੂਰੀ ਵਿਉਂਤ ਨੂੰ ਸਰ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਜ਼ਿਦ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।

ਫੌਜ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹਮਲਾ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਸਿਰਫ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਦੇ ਕੋਲ ਬਣੇ ਬੁੰਗੇ ਤੇ ਬੈਠੇ ਖਾੜਕੂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋਏ। ਜਦ ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਓੜੀ ਵਿਚੋਂ ਫੌਜ ਅੰਦਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਥੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੋਰਚਾਬੰਦੀ ਕਾਰਨ 50-60 ਫੌਜੀ ਉਥੇ ਹੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਮੁਕਾਬਲਾ ਇਨਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸੀ ਕਿ ਫੌਜ ਦਾ ਕਮਾਂਡਰ ਘਬਰਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਹੈਡ ਕੁਆਟਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਫੌਜ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਹੈਡ ਕੁਆਟਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਟੈਂਕ ਅੰਦਰ ਵਾੜ ਦਿੱਤੇ। ਪਹਿਲਾ ਟੈਂਕ ਖਾੜਕੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਖਾੜਕੂਆਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਹਥਿਆਰ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਟੈਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਟੈਂਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫੌਜ ਅੰਦਰ ਭੇਜੀ ਗਈ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਜੰਗ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਬਣ ਗਿਆ। ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਜਲ ਲਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਮਲਬੇ ਵਿਚ ਲਾਸ਼ਾ ਹੀ ਲਾਸ਼ਾ ਸਨ। ਇਸੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਾਇਰ ਜਨਾਬ ਅਫ਼ਜ਼ਲ ਅਹਿਸਨ ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਮਹਾ ਕਾਵਿ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਸਤਰਾ ਹਨ।

'ਮੇਰੇ ਬੁਰਜ ਮੁਨਾਰੇ ਢਾਹ ਦਿੱਤੇ, ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਤਖ਼ਤ ਅਕਾਲ,
ਮੇਰਾ ਸੋਨੇ ਰੰਗਾ-ਰੰਗ ਅੱਜ, ਮੇਰੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਲਾਲੋ ਲਾਲ ॥'

ਉਸ ਵਕਤ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਦਾ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਪ੍ਰਤੀ ਘਿਰਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਰਹੇਗੀ। ਇਸ ਬਲਿਓ ਸਟਾਰ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਹਰ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੇ ਲਾਹਨਤਾ ਪਾਈਆ। ਕਸੂਰ ਚਾਹੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਨਿਗਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਮੇਜ ਇੰਨੀ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਸਿੱਖਾ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਸਰਦਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਰਹਿੰਦੀ ਖੁਹਦੀ ਕਸਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਕੇ.ਪੀ.ਐੱਸ. ਗਿੱਲ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਬੇਕਸੂਰ ਪੰਜਾਬੀ ਗੱਭਰੂ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾ ਕੇ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜਿਸ ਪੁਲਸੀਏ ਨੇ ਜਿੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੱਭਰੂ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੋਢੇ ਤੇ ਉਨੇ ਹੀ ਸਟਾਰ ਵਧਦੇ ਗਏ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੁਆਰਥੀ ਤੇ ਲਾਲਚੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਅਸਲੀਅਤ ਪਛਾਨਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣਾ ਰੁਤਬਾ ਵਿਖਾਉਣ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਖਾੜਕੂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜੋ ਸਨਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉਹ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਤਾਂ ਚਾਹੇ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਸਿੱਖ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਵਿਚ ਪਤਿਤ ਪੁਣੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ ਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਨਸ਼ਿਆ ਦਾ ਰੁਝਾਨ, ਵਿਹਲੜ ਪੁਣਾ ਤੇ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚ ਪਛੜਾਪਣ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਬ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਚਿੰਨਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਨਿਘਰ ਰਹੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੀ ਘੱਟ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾ ਦੀ ਕੁਤਾਹੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਸੱਤਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਖਰਾਬ ਹੋਇਆ ਅਕਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਸਾਰਿਆ ਨੂੰ ਰਲਕੇ ਹੋਰ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਨ ਦੀ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਮਲਾਵਰ 153 ਦਿਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇ।

ਮੱਸਾ ਰੰਗੜ ਕੇ 3-8-1740 ਨੂੰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ 2-1-1741 ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।
ਬਹੀਆਂ ਖਾਨ ਨੇ 13-11-1746 ਨੂੰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ 13-4-1747 ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।
ਜਹਾਨ ਖਾਹਨ ਨੇ 18-1-1757 ਨੂੰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ 19-6-1757 ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।
ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ 5-2-1762 ਨੂੰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ 8-7-1762 ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।
ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ 1-6-1984 ਨੂੰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ 31-10-1984 ਨੂੰ ਮਾਰੀ ਗਈ।

ਚਾਹੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਮਲਾਵਰਾ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਜਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਬਲਿਓ ਸਟਾਰ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਵਾਰਗੀਆ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਖ ਭਰੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਮਿੱਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀਆਂ। ਆਪਾ ਤਾਂ ਦੁਆ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੁਣ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਜ਼ਹਬ ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਦੁਖਦਾਈ ਹਨੇਰੀ ਨਾ ਵਗਾਈ।

International

ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਭਰਪੂਰ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ

ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ

'Mehak Watan Di Live' ● ਲਾਈਵ

Titel Regd. No. PUNPUN 04016 | Year 07 | Edition 03 | Issue Date: 10-June-2022

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਭਵਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰਬਾ
ਆਨਰੇਰੀ ਉੱਪ-ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਭਾਗਵੰਤੀ ਪੁਰਬਾ
ਸੰਪਾਦਕ : ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਤਾਰੇਵਾਲਾ
ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਾਦਕ : ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੇਹਨਤੀ
ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਪਾਦਕ : ਜਸਵੀਰ ਪੁੜੈਣ
ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ : ਇਕਬਾਲ ਖੋਸਾ
ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ : ਬਾਬਾ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਲੋਹਾਰਾ
ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ : ਐਡਵੋਕੇਟ ਨਸੀਬ ਬਾਵਾ
ਸਾਹਿਤਕ ਸਲਾਹਕਾਰ : ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਬੌਡੇ

ਆਪਣੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ!

'ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ' ਬਿਓਰੋ ਰਾਹੀਂ...

ਆਪਣੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ 'ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ' ਵੈਬ ਟੀ.ਵੀ. ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਰਨ ਕਰਵਾਓ !

...ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੈਗਜੀਨ ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ, ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ ਵੈਬ ਟੀ.ਵੀ., ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਨਲਾਈਨ ਅਖ਼ਬਾਰ ਅਤੇ ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਸੈੱਲ ਰਾਹੀਂ ਸਭ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੋ।

'ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ' ਆਨਲਾਈਨ ਅਖਬਾਰ, ਵੈਬ ਟੀ.ਵੀ. ਅਤੇ ਮਾਸਿਕ ਮੈਗਜੀਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਥੋੜੇ ਖਰਚ ਤੇ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਕੇ ਜਿਆਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ।

Chief Editor:
Bhawandeep Singh Purba

International ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਭਰਪੂਰ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ
ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ Web TV
'Mehak Watan Di Live' ● ਲਾਈਵ

ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਾ ਫੁੱਲ ਪੈਕੇਜ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ!

ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਨਣ ਲਈ ਅਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

Help Line: 9988 92 9988
www.mehakwatandilive.com

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੋਟ : 1. 'ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ' ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਛਪਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਫਰਜ਼ੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜਾਂ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਯੋਗ ਹੀ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਦਾਰਾ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। 2. 'ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ' ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬੀ ਪੇਪਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। 3. ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਪਰ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਪਤਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ। 4. ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਚੰਦਾ 'ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ' ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਮੋਗਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭੁਗਤਾਉਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇ। 5. ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਮੈਟਰ ਬਾਰੇ ਅਦਾਰਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। 6. 'ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਝਗੜੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਿਰਫ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਮੋਗਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। 7. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ 'ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ' ਪੇਪਰ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਮੈਟਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪੇਪਰ ਛਪਣ ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ -ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਰਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। 8. ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਲੇਖਕ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਲੇਖਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ 1. 'ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ' ਲਈ ਰਚਨਾਵਾਂ ਭੇਜਣ ਸਮੇਂ ਲੇਖਕਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਤਸਦੀਕ ਕਰਕੇ ਭੇਜਣ ਕਿ ਇਹ ਰਚਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਲਿਕ ਰਚਨਾ ਹੈ। 2. ਰਚਨਾਵਾਂ ਭੇਜਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖ ਲਵੋ, ਰਚਨਾ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਨਾ ਛਪਣਯੋਗ ਰਚਨਾ ਉਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਗਰ ਟਿਕਟ ਲੱਗਾ ਅਡਰੈਸ ਕੀਤਾ ਲਿ.ਫਾਫਾ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। 3. ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੇਜ਼ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਾਫ ਸਾਫ ਕਰਕੇ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਣ ਜਾਂ ਟਾਈਪ ਕਰਕੇ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ ਜਾਂ ਈਮੇਲ ਅਡਰੈਸ 'ਤੇ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ। 4. ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਟਾਈਟਲ ਡਿਜ਼ਾਇਨਿੰਗ : WP&S
ਮੈਗਜ਼ੀਨ, ਕਿਤਾਬਾਂ, ਪੋਸਟਰ, ਕੈਲੰਡਰ, ਸਕੂਲਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।
ਮੋ. 98153-78692

ਵਿਸ਼ੇਸ ਨੋਟ
'ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ' ਪੇਪਰ ਸਬੰਧੀ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ
Help Line: (+91) 9988-92-9988 ਤੇ
ਸਿਰਫ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

Scanned with CamScanner

ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਪੁੰਜ - ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ

ਭਵਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰਬਾ

ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਜੋਗ ਮੱਤ ਦੇ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਚ ਸੀ ਹਿੰਦੂ ਮੱਤ ਦੀ ਅਗਵਾਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਸੀ ਉਹ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਪਾਖੰਡਵਾਦ ਤੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ ਵਿਚ ਫਸਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਊਚ-ਨੀਚ ਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਘੋਰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਮਾਨ ਸਮਝਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਚਲਾਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਊਚ-ਨੀਚ ਭਿੰਨ ਭੇਦ ਮਿਟਾਉਣ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਹੋਇਆ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੱਦੀ ਨਸ਼ੀਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕੀਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰਦੇ ਹੋਏ ਅਨੇਕਾਂ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ 22 ਮੰਜੀਆਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ ਇਸੇ ਹੀ ਮਿਸ਼ਨਨੂੰ ਅ ਗਾਂਹਤ ੋਰਦੇਹ ੋਏਸ ੍ਰੀਗ ੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਕੇਂਦਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਮਦਾਸਪੁਰ ਵਸਾਇਆ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਤੇ ਊਚ-ਨੀਚ ਦੇ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਕੀਤੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਹੋਏ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦ, ਬਾਬਾ ਮਹਾਦੇਵ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਕਾਰਜ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰਗੱਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗੁਰਗੱਦੀ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਵੱਲੋਂ ਅਰੰਭੇ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਕੀਰ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਰਖਵਾਇਆ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੋਚ ਸੀ ਕਿ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਰਮ ਜਾਂ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਾਰੀ ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਸਾਝਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ ਜਿਉਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਗੁਰਗੱਦੀ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਏ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਰੋਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦ ਨੇ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦ ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਸਮਝਦਾ ਸੀ।

ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਅਕਬਰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਰਾਜਾ ਬਣਿਆ ਅਕਸਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹਰ ਧਰਮ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ "ਅਕਬਰਨਾਮਾ" ਅਨੁਸਾਰ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਿਚ ਅਕਬਰ ਦੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ਉਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਬਣ ਗਿਆ ਪਰ ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦ ਨੇ ਈਰਖਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਕਬਰ ਨੂੰ ਕਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀਆਂ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਬੀੜ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦ ਦੇ ਜਿਆਦਾ ਕੰਨ ਭਰਨ ਤੇ ਅਕਬਰ ਨੇ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਅਕਬਰ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾ ਹੋ ਗਈ ਅਕਬਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਪੂਰਨ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣ ਗਿਆ ਉਸ ਨੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਬੀੜ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ। ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਅਕਬਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀ ਚੰਦੂ ਦੀ ਧੀ ਨਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਰਸਮ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਤਹਿ ਕਰ ਆਏ

ਜਦ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਨੇ ਜਾ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ (ਗੁਰੂ) ਹਰਗੋਬਿੰਦ (ਸਾਹਿਬ) ਨਾਲ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹੰਕਾਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਚੁਬਾਰੇ ਦੀ ਇਟ ਮੋਰੀ ਨੂੰ ਲਾ ਆਏ ਹੋ ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੁਬਾਰਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਟ ਕਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਖਾਰ ਖਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਉੱਧਰ ਅਕਬਰ ਨੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਪਰ ਅਕਬਰ ਆਪਣੇ ਪੋਤੇ ਖੁਸਰੋ ਨੂੰ ਰਾਜ ਭਾਗ ਤੇ ਬੈਠਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਜਹਾਂਗੀਰ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਬਣ ਗਿਆ ਜਹਾਂਗੀਰ ਸ਼ਰਾਬੀ ਤੇ ਅੱਯਾਸ਼ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਕੱਟੜਵਾਦ ਹੋਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦਵਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ ਸ਼ੇਕ ਅਹਿਮਦ ਸਰਹੰਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ-ਏ-ਇਸਲਾਮ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਖੁਸਰੋ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਆਖ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਖੁਸਰੋ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਉਂ ਆਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਿਆ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੇਅ ਤੇਉਸਦੇ ੇਸ ਾਥੀਆਂਨੂੰ ਭ ੋਜਨ ਛਕਾਇਆ ਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜਗਾ ਦਿੱਤੀ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਖੁਸਰੋ ਉੱਥੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਰਾਸਤੇ ਵਿਚੋਂ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੀ ਭੇਜੀ ਸੈਨਿਕ ਟੁਕੜੀ ਨੇ ਖੁਸਰੋ ਨੂੰ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਉਸਨੂੰ 2 8ਅ ਪ੍ਰੈਲ1 606ਨੂੰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਖੁਸਰੋ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

23 ਮਈ 1606 ਨੂੰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸ਼ੇਖ ਅਹਿਮਦ ਸਰਹੰਦੀ ਨੇ ਇਕ ਫਰਜ਼ੀ ਚਿੱਠੀ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਦੋਖੀਆਂ ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦ, ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖੁਸਰੋ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਵੈਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਫਰਜ਼ੀ ਚਿੱਠੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਬਾਗੀ ਖੁਸਰੋ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ, ਭੋਜਨ ਦਿੱਤਾ, ਧੰਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਤੇ ਬਾਗੀ ਹੋ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸਰ ਦਾ ਟਿੱਕਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਇਤਿਹਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਅਸਹਿ ਤੇ ਅਕਹਿ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਜੇਠ-ਹਾੜ ਦੀ ਕੜਕਦੀ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੀਸ ਤੇ ਗਰਮ ਰੇਤ ਦੇ ਕੜਛੇ ਪਵਾਏ ਗਏ ਇੰਨੇ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਦੀ ਰੂਹ ਕੁਰਲਾ ਉਠੀ ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਇਟ ਨਾਲ ਇਟ ਖੜਕਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਪਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ-

ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਮੀਠਾ ਲਾਗੈ॥
ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਨਾਨਕੁ ਮਾਂਗੈ॥

ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਪੁੰਜ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਜਾਮ ਪੀ ਗਏ

Scanned with CamScanner

ਜੁਗਨੀ—ਇਕ ਲੋਕ ਵਿਰਾਸਤ

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਵੰਨਗੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟੱਪੇ, ਬੋਲੀਆਂ, ਗੀਤ ਤੇ ਮਾਹੀਆ ਆਦਿ। ਮੁਜ਼ਰਾ ਤੇ ਗ਼ਜ਼ਲ ਮੁਗਲ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾ ਹੈ। ਦਾਦਰਾ, ਠੁਮਰੀ ਤੇ ਹਰ ਗਾਇਨ ਵਿਧਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ (ਕਲਾਸੀਕਲ) ਵਿਧਾਵਾਂ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਇਨ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਗ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਪੱਛਮੀ ਵਿਗਾੜ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਗਾਇਨ ਕਲਾ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਹ ਇਕ ਕੰਨ ਪਾੜਵਾਂ ਸ਼ੋਰ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਹਰ ਵਿਧਾ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਕਹਾਣੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਲੋਰੀ ਇਕ ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ, ਮਾਂ ਬਣਨ ਦੀ ਹਸਰਤ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਂ ਹੀ ਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮਾਹੀਏ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਇਕ ਲੋਕ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਥੋੜਾ ਬਹੁਤ ਯਥਾਰਥ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਨ ਵਿਧਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਜੁਗਨੀ ਵਿਧਾ ਦਾ ਇਕ ਬਕਾਇਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਨਘੜਤ ਕਹਾਣੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਇਸ ਕਾਲਮ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਜੁਗਨੀ ਦਾ ਜਨਮ 1906 ਈ. ਵਿਚ (ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਦੇ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਹੋਇਐ) ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ ਅੱਜ 107ਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਿ ਇਸਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਗਾਇਕ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗਾਇਨ ਵਿਧਾ ਦਾ ਜੋ ਮੌਜੂ ਉਡਾਕੇ ਇਸ ਦੇ ਯਥਾਰਥ ਨੂੰ, ਇਸਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਐਨਾ ਬੇਪਛਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜੁਗਨੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅੱਗੇ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹਾਂ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੋਣਾ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਂ। ਜੁਗਨੀ ਦੇ ਬੁਲੰਦ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਹੋ ਕੇ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਸ਼ਰਮ ਵੀ ਆਈ ਕਿ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਐਵੇਂ ਮਾਣਕ ਦੀ ਗਾਈ ਜੁਗਨੀ (ਜੁਗਨੀ ਬੇਲੀਆਂ ਦੀ ਓਏ ਜੁਗਨੀਯਾਰਾਂ ਦੀ ਜੁਗਨੀ ਸੇਠਾਂ ਤੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀ) ਸੁਣਕੇ ਸਿਰ ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਜਾਂ ਗੁਸਲਖਾਨੇ ਵਿਚ ਵੜਕੇ ਨਹਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਕਈ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗਾਇਨ ਵਿਧਾ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਮੋਹਰਾ ਐਨਾ ਬੇਪਛਾਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਭੁੱਲ ਤੇ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਗਾਇਕ ਨਾਲੋਂ ਲੇਖਕ ਵੱਧ ਦੋਸ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰਹੇ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਕ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗੀਤਕਾਰੀ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਲਿਬੜੀ ਕਲਮ ਨਾਲ ਇਸ ਬੁਲੰਦ ਵਿਰਾਸਤ ਵਾਲੀ ਲੋਕ ਵਿਧਾ ਤੇ ਇਲਜਾਮ ਤਰਾਸ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਜੁਗਨੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਨਹੀਂ ਵਾਚਿਆ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਜੁਗਨੀ ਬਾਰੇ ਇਹੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜੁਗਨੀ ਇਕ ਆਪਮੁਹਾਰੀ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁਟਿਆਰ ਹੈ। ਜਿਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ, ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਖਾਨਾਬਦੋਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਕਦੇ ਲੁਧਿਆਣੇ, ਕਦੇ ਜਲੰਧਰ, ਤੇ ਕਦੇ ਕਲਕੱਤੇ ਤੁਰੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੁਗਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਹੈ ਤੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਲਪਨਾ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਹਨ। ਦੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਪੀ. ਟੀ. ਯੂ ਤੇ ਇਕ ਲਵਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਉਚ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੇ ਬੈਠੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਵੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਜੁਗਨੀ ਦਾ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਇਤਿਹਾਸ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਜੁਗਨੀ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਸ਼ੈਲੀ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਧਾਵਾਂ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੀ. ਐਚ. ਡੀਜ਼ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਲੋਕ ਸ਼ੈਲੀ ਜੁਗਨੀ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਜੁਗਨੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਗਾਇਨ ਕਰਕੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਜੁਗਨੀ ਨੂੰ ਮਨ ਆਏ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਾ ਕੇ ਮੌਜ ਉਡਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਖੋਜ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਕੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਤਾਂ ਸਤੰਬਰ 2006 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਨੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ ਚਰਚਾ ਛੇੜੀ ਪਰ ਗੱਲ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਾ ਤੁਰ ਸਕੀ। ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਕੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਕੁਝ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜੁਗਨੀ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1992 ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਸੇਲ ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਪ੍ਰੋ. ਕਸੇਲ ਦਸੰਬਰ 92 ਵਿਚ ਹੀ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਵੀ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਦੱਸਿਆ ਉਹ ਥੋੜੇ ਬਹੁਤੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਮਾਸਟਰ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਸੀ।

ਜੁਗਨੀ [illegible] ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਮਾਝੇ [illegible] ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦਾ ਨਾਂ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਾਝੇ ਦਾ ਜੱਟ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚੋਂ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਦਾ ਨਾਂ ਮੰਦਾ (ਮੁਹੰਮਦ) ਸੀ। ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚੋਂ ਸੀ। ਗਾਉਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੋਟੀ ਬਣਾ ਲਈ। ਇਹ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕ ਕਿੱਸੇ (ਮਿਰਜਾ ਸਾਹਿਬਾਂ, ਹੀਰ, ਸੱਸੀ) ਅਤੇ ਟੱਪੇ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਜੁਗਨੀ ਦੀ ਕਾਢ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1906 ਵਿਚ ਕੱਢੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮਲਕਾ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਨੇ ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ 1848 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਆਲਸੀ ਵਾਰਸ ਰਾਜ ਸੰਭਾਲ ਨਾ ਸਕੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਯੁੱਧ ਹਾਰਿਆ 1906 ਵਿਚ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਜੋਤ ਜਗਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫੇਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸੀ। ਇੰਜ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ "ਜੁਬਲੀ ਫਲੇਮ" ਫੇਰੀ ਜਿਵੇਂ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਉਲੰਪਿਕ ਮਸ਼ਾਲ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫੇਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸੌ ਦਿਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਤੇ ਰੋਡ ਸ਼ੋ, ਰਥ ਯਾਤਰਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਢਕਵੰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੰਜ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਜੁਬਲੀ ਫਲੇਮ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕਲਸ਼ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਵਿਕਟੋਰੀਆ (ਮਲਕਾ) ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਜੈ-ਜੈ ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਫੇਰੀ ਗਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਨਪੜ ਬਿਸ਼ਨੇ ਜੱਟ ਤੇ (ਮੁਹੰਮਦ) ਮੰਦ੍ਹੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜੁਬਲੀ ਫਲੇਮ ਨੂੰ ਜੁਗਨੀ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕਰਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੁਗਨੀ ਕੋਈ ਆਪ ਮੁਹਾਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਸ਼ਹਿਰ ਫਿਰਨ ਵਾਲੀ ਮੁਟਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਇਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਕੋਝੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੰਦਾ ਤੇ ਬਿਸ਼ਨਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਸੂਰ, ਅਜਨਾਲਾ ਤੇ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦੇ। ਮੰਦ੍ਹਾ ਢੱਡ ਵਜਾਉਂਦਾ ਤੇ ਬਿਸ਼ਨਾ ਕਿੰਗ ਵਜਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਗਾਉਂਦੇ ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਹਿਰ ਮੱਧਮ ਸੀ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧੁਖ ਰਿਹਾ ਗੁੱਸਾ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧੁਖ ਰਿਹਾ ਗੁੱਸਾ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ, ਕੁਝ ਦੇਖੇ, ਕੁਝ ਮਾਂ ਬਾਪ ਤੋਂ ਸੁਣੇ ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੇ ਦੁਖਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਜੁਗਨੀ ਦੇ ਛੰਦਾਂ ਵਿਚ ਢਾਲਕੇ ਜੁਗਨੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪੀੜ, ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣਾਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੰਦਾਂ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਲੁੱਟ ਕਾਰਨ ਪਨਾਪ ਰਹੀ ਗਰੀਬੀ, ਲਚਾਰੀ ਤੇ ਮਜਲੂਮਾਂ ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਬਣਾ ਕੇ ਗਾਇਆ। ਜੁਗਨੀ ਦੇ ਇਹ ਛੰਦ ਐਨੇ ਮਕਬੂਲ ਹੋਏ ਕਿ ਆਮ ਲੋਕ ਗਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵੀ ਜੁਬਲੀ ਫਲੇਮ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਬਿਸ਼ਨਾ ਤੇ ਮੰਦ੍ਹਾ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਅਖਾੜਾ ਲਗਾ ਲੈਂਦੇ। ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਫਲੇਮ ਜੁਬਲੀ ਨਾਲੋਂ ਮੰਦੇ ਤੇ ਬਿਸ਼ਨੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਵੱਧ ਇਕੱਠ ਹੋ ਗਿਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਇਕੱਠ ਆਪਣੀ ਹੇਠੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਸ਼ਨੇ ਅਤੇ ਮੰਦ੍ਹੇ ਦੀ ਜੁਗਨੀ ਦੇ ਬਗਾਵਤੀ ਬੋਲ ਰਾਸ ਨਾ ਆਏ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ 'ਚੋਂ ਬਗਾਵਤ ਦੀ ਅੱਗ ਝਲਕਦੀ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀਲ ਲਿਆ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਜਸ਼ਨ ਫਿੱਕੇ ਪੈ ਗਏ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਹੰਮਦ (ਮੰਦ੍ਹਾ) ਨੂੰ ਤੇ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੜਕੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੁਗਨੀ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਲੋਕ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮੰਦ੍ਹੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਠਾਣੇ 'ਚੋਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੱਢਕੇ ਵਿਰਾਨ ਥਾਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਬਰਸਤਾਨ ਵਿਚ ਦੱਬ ਦਿੱਤਾ। ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਤੋਂ ਢਾਈ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਉਪਰੰਤ ਜ਼ੇਲ੍ਹ ਭੰਨਕੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲੇ ਵਿਖੇ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਅਗਨ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਝ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਗਾਇਨ ਵਿਧਾ ਜੁਗਨੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹਨ। ਇੰਜ ਜੁਗਨੀ ਦਾ ਜਨਮ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ 'ਚੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੁਗਨੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਤੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਊਟ ਪਟਾਂਗ ਗਾ ਕੇ ਧੂੜ 'ਚ ਟੱਟੂ ਦਬੱਲਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੁਗਨੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੁਗਨੀ ਗਾਉਣ ਤੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਕੇ ਦੇਖਿਓ। ਜੇ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਲਾਂਭਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਣਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦੀਆਂ ਮਿਆਰੀ ਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜਾਂ ਵਿਚ ਤੇਲ ਕਿਉਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ? ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਪਤਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਜੁਗਨੀ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸਿਓ। ਇਕ ਗੱਲ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਜੁਗਨੀ ਦਾ ਅਸਲ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਨਾ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫਕ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਇਧਰਲੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਫਕ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਮਾਸਟਰ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤਾ ਇਲਮ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗਵੱਈਏ ਅਣਵਿਆਹੇ ਸਨ। ਅਣਵਿਆਹੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਬਣੀ। 1906 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 50 ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਦੱਸੋ ਕਿ ਕੀ ਸਾਡੇ ਦੁੱਧ ਪੀਣੇ ਮਜਨੂੰਆ ਵਰਗੇ ਲੁੱਚੇ ਗਾਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਵੇਚਕੇ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਹੰਮਦ (ਮੁੰਦ੍ਹੇ) ਤੇ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਣਾਈ ਜੁਗਨੀ ਭਾਵੇਂ ਹਰ ਥਾਂ ਗੂੰਜ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਜੁਗਨੀ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਮੰਦ੍ਹੇ ਤੇ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਜੁਗਨੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸੀ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੀ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਗਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਜੁਗਨੀ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਮੁਹਾਰੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦੇ ਕਾਮਕ ਸੰਵੇਗਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਲੋੜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਾਇਕ ਕਲਾਕਾਰਾ ਜੁਗਨੀ ਦਾ ਅਸਲ ਅਕਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਦਰਦ ਨੂੰ, ਲੋਕ ਕਾਵਿ ਬਣਾਕੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੁਹੰਮਦ ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਨੇ ਦੀ ਜੁਗਨੀ ਦੇ ਕੁਝ ਮੌਲਿਕ ਛੰਦ ਇਹ ਹਨ।

– ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ 'ਬੌਡੇ'
ਸਾਹਿਤਕ ਸਲਾਹਕਾਰ: "ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ"
ਆਨਰੇਰੀ ਸੰਪਾਦਕ: "ਦਸਤਕ" ਕੈਨੇਡਾ
Ph.98143-04213
E-Mail: dhaliwal.gurmelbaudo@gmail.com

ਜੁਗਨੀ ਜਾ ਵੜੀ ਮਜੀਠੇ, ਕੋਈ ਰੰਨ ਨਾ ਆਟਾ ਪੀਠੇ,
ਪੁੱਤਰ ਗੱਭਰੂ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਮਾਰੇ, ਰੋਵਣ ਅੱਖੀਆਂ ਬੁੱਲ ਨੇ ਸੀਤੇ,
ਪੀਰ ਮੇਰਿਆ ਓਏ ਜੁਗਨੀ ਆਈ ਹੈ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹੜੀ ਜੋਤ ਜਗਾਈ ਐ।

ਜੁਗਨੀ ਜਾ ਵੜੀ ਲੁਧਿਆਣੇ, ਲੋਕੀਂ ਮਰਦੇ ਭੁੱਖਣ ਭਾਣੇ
ਮਾਰਨ ਮੁੱਕੀਆਂ ਮੰਗਣ ਦਾਣੇ, ਉਹਨੂੰ ਪੈ ਗਏ ਅੰਨੇ ਕਾਣੇ
ਪੀਰ ਮੇਰਿਆ ਓ ਜੁਗਨੀ ਕਹਿੰਦੀ ਐ, ਕਿਥੇ ਦੇਈਏ ਰੋਟੀ ਮਹਿੰਗੀ ਐ
ਪੀਰ ਮੇਰਿਆ ਓ ਜੁਗਨੀ ਕਹਿੰਦੀ ਐ, ਜਿਹੜਾ ਨਾਂ ਅਲੀ ਦਾ ਲੈਂਦੀ ਐ।

ਜੁਗਨੀ ਜਾ ਵੜੀ ਕਲਕੱਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਰੋਟੀ ਨਾ ਪੱਕੇ
ਭੁਖੇ ਢਿੱਡ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪੱਚੇ, ਫੜਦੇ ਮੱਛੀਆਂ ਜਾਲ ਨੇ ਕੱਚੇ
ਰੁੜ ਗਏ ਮਾਪੇ ਰੋਂਦੇ ਬੱਚੇ, ਸਾਡੀ ਭੁੱਖ ਨੇ ਸੁਰਤ ਭੰਵਾਈ ਐ
ਇਹ ਕੇਹੀ ਜੁਗਨੀ ਆਈ ਐ, ਪੀਰ ਮੇਰਿਆ ਓਏ ਜੁਗਨੀ ਆਈ ਹੈ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹੜੀ ਜੋਤ ਜਗਾਈ ਐ।

ਜੁਗਨੀ ਜਾ ਵੜੀ ਬੰਬਈ, ਟਾਟੇ ਹੋਟਲ ਬਣਾਏ ਕਈ
ਏਥੇ ਮੌਜ ਗੋਰਿਆਂ ਲਈ, ਇਹ ਕੇਹੇ ਚੋਜ਼ ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ
ਇਹ ਮਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜਮੀਰਾਂ ਦੇ, ਇਹ ਜੁਗਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ
ਇਹ ਕਾਲੀਆਂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਜੋਕਾਂ ਦੀ, ਇਹ ਜਾਂਦੀ ਖੂਨ ਮੁਕਾਈ ਐ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹੜੀ ਜੋਤ ਜਗਾਈ ਐ।

ਜੁਗਨੀ ਜਾ ਵੜੀ ਜਲੰਧਰ, ਗੋਰੇ ਕਰਦੇ ਨਿੱਤ ਅਡੰਬਰ
ਬੋਲੇ ਕੋਈ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਅੰਦਰ, ਮਨ ਸੁਲਘੇ ਬਣਗੇ ਖੰਗਰ
ਹੁਣ ਭਾਂਬੜ ਬਣਨ ਤੇ ਆਈ ਐ, ਪੀਰ ਮੇਰਿਆ ਓਏ ਜੁਗਨੀ ਆਈ ਹੈ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹੜੀ ਜੋਤ ਜਗਾਈ ਐ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜੁਬਲੀ ਫਲੇਮ ਨੂੰ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੱਥ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਜੁਗਨੀ ਜਾ ਵੜੀ ਲੁਧਿਆਣੇ, ਜੁਗਨੀ ਜਾ ਵੜੀ ਜਲੰਧਰ, ਜੁਗਨੀ ਜਾ ਵੜੀ ਕਲਕੱਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇਕੋ ਰੋਟੀ ਪੱਕੇ ਵਰਗੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਗਾਇਨ ਮੁਖੜੇ ਇਸ ਵਿਧਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੁੜੇ ਤਾਂ ਇਹ ਅੱਜ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗਲਤ ਭਾਵ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਤੰਬਰ 2013 ਵਿਚ ਜੁਗਨੀ ਦਾ, ਮੰਦ੍ਹੇ ਦਾ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ 107ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਹੈ। ਆਓ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਨ ਕਲਾ ਜੁਗਨੀ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਕੇ ਇਸਦੇ ਅਕਸ ਤੇ ਪਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਗਰਦਿਸ਼ ਨੂੰ ਹਟਾਕੇ ਇਸਦੇ ਅਸਲੀ ਮੁਹਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਜੋ ਜੁਗਨੀ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜਬਰ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਭੁੱਖ ਦੇ ਸਤਾਏ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜਾਗੋ ਬਣੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਓ ਜੁਗਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿਰਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹ ਹਕੂਮਤਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੀਲੇ ਚਿੱਟੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਤਲ ਤੇ ਗ਼ਦਰ ਲਿਖਕੇ ਵੇਚਣ ਵਾਂਗ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਠੇਕੇ ਦੀ ਖਿੜਕੀ 'ਚੋਂ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਜੁਗਨੀ ਲਿਖੀ ਬੋਤਲ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਤਲ ਤੇ ਲਿਖੀ ਹੀਰ ਦੀ ਬੋਤਲ ਵੀ ਪੀ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਕਦੇ ਸੋਚ ਕੇ ਦੇਖਿਓ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਆਉਂਦੇ ਅਕਲ ਦੇ ਅੰਨੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵੀ ਕਰਿਓ।

ਆਓ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਇਸ ਗਾਇਨ ਵਿਧਾ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜੁਗਨੀ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਮੁਹੰਮਦ ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਗਾਇਨ ਵਿਧਾ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਪੂਰੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਾਇਕਾਂ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰੀਏ। ਇਸ ਦੇ ਖੂਨੀ ਪੱਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਵਰਕਿਆਂ ਤੇ ਐਨਾ ਗੂੜਾ ਲਿਖੀਏ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਜੁਗਨੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੁਗਨੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲ ਅਨਰਥ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਜੁਗਨੀ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਲੋਕ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਭਰਕੇ ਨਿੱਘ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਨਾ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਇਸ ਗਾਇਨ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਕੁਤਾਹੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਜੁਅਰਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਜੁਗਨੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸਣ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ। ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਇਸੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਸਭ ਦਾ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਬੌਡੇ।

Scanned with CamScanner

...ਦਰੀਆਂ ਆਰਟ ਗੈਲਰੀਆਂ, ਅਜਾਇਬ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈਆਂ

– ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਣੀ (ਪਿੰਡ ਗੰਢੂਆਂ) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ

ਫੁਲਕਾਰੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਚਾਦਰਾਂ, ਖੇਸ ਤੇ ਦਰੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅੱਡੇ ਉੱਪਰ ਹੱਥੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਬੁਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਕੁਝ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਲਗਪਗ ਬਾਕੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਰੀਆਂ ਤੇ ਖੇਸ ਬੁਣਨ ਦਾ ਕੰਮ ਬੰਦ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰੀਆਂ ਵਿਚ ਫੁਲਕਾਰੀ ਵਾਂਗ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੇ ਦਾਜ ਦਾ ਮਹੱਤਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਰੀਆਂ ਵਿਚ ਫੁੱਲ-ਬੂਟੀਆਂ, ਪੰਛੀ, ਡੱਬੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਬੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਗੱਦਿਆਂ ਨੇ ਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੂੰਜੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਸ ਤੇ ਚਾਦਰਾਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜੂਨ ਹੰਢਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ। ਖੇਸ ਵੀ ਸੂਤ ਨਾਲ ਅੱਡੇ ਜਾਂ ਖੱਡੀ ਉੱਪਰ ਬੁਣਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਮੁਟਿਆਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਨੇੜੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਮਿਲਕੇ ਖੇਸ ਦੇ ਬੰਬਲ ਵੱਟਦੀਆਂ ਸਨ।

ਕਪਾਹ ਤੋਂ ਰੂੰ ਅਲੱਗ ਤੇ ਵੇਲਣੇ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਵੜੇਵੇਂ ਅਲੱਗ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।ਰੂੰ ਨੂੰ ਪਿੰਜ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰੂੰ ਦੀਆਂ ਕੰਨੇ ਦੀ ਮੱਟੀ ਨਾਲ ਪੂਣੀਆਂ ਵੱਟੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੂਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਆਣੀਆਂ ਚਰਖੇ ਉੱਪਰ ਕੱਤ ਕੇ ਗਲੋਟੇ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ।ਗਲੋਟਿਆਂ ਨੂੰ ਅਟੇਰਨੇ ਉੱਪਰ ਵਲ ਕੇ ਅੱਟੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।ਅਟੇਰਨ ਉੱਪਰ ਰੰਗ ਬਰੰਗਾ ਸੂਤ ਲਪੇਟਿਆ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੋਹਣਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ।ਅਟੇਰਨ ਗਲੋਟਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਲੱਕੜ ਦਾ ਸੰਦ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਟੇਰਨ ਤਿੰਨ ਡੰਡੀਆਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਡੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਹੀਆਂ ਆਖਦੇ ਸਨ। ਅਟੇਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਟੀਆਂ ਨੂੰ ਊਰੀ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਸੂਤ ਨੂੰ ਊਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੂਤ ਦੀਆਂ ਅੱਟੀਆਂ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਗੋਲ ਚਰਖੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।ਇਸ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸੂਤ ਦੀਆਂ ਅੱਟੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਹਰਾ-ਤੀਹਰਾ ਜਾਂ ਚਾਰ ਲੜਾ ਕਰਕੇ ਦਰੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਕੱਤੇ ਹੋਏ ਸੂਤ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਦਰੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੱਕੜ ਦੇ ਮੰਜੇ ਦੇ ਵਰਗਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਚੌਰਸ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਡਾ ਆਖਦੇ ਸਨ। ਦਰੀ ਦਾ ਅੱਡੇ ਦੇ ਚਾਰ ਪਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਗੱਡ ਕੇ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਬਾਂਸ ਜਾਂ ਬਾਲੇ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਪੁਰਾਣਾ ਕੱਪੜਾ ਵਲ੍ਹੇਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਿ ਧਾਗੇ ਨੂੰ ਲੱਕੜੀ ਦੀ ਘਾਸ ਵੱਜ ਕੇ ਟੁੱਟ ਨਾ ਸਕੇ। ਅੱਡੇ ਉੱਪਰ ਚਿੱਟੀ ਰੀਲ ਦੇ ਧਾਗੇ ਨਾਲ ਤਾਣਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਤਾਣੇ ਦੀਆਂ ਘੁੰਡੀਆਂ ਇੱਕ ਲੋਹੇ ਦੀ ਸੀਖ ਉੱਪਰੋਂ ਦੀ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਾਣਾ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸਨ। ਲੋਹੇ ਦੀ ਸੀਖ ਅੱਡੇ ਦੇ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਇੱਟਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਉਹਦੇ ਉਪਰ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਹੇਠ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤਾਣਾ ਚਲਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਸੂਤ ਦੀਆਂ ਗੁੱਛੀਆਂ ਲੰਘਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਨ ਆਖਦੇ ਸੀ।

ਦਰੀ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਦਰੀ ਦੀ ਚੁਰਾਈ ਬਰਾਬਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਨਖ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।ਪਨਖ ਇੱਕ ਫੱਟੀ ਜੜੀ ਦੋਨਾਂ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜੋ ਦੋਨਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬਰੀਕ ਅਤੇ ਸਿਰਿਆਂ ਤੇ ਕਿੱਲ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਰੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਫੱਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂ ਪੇਚ ਨਾਲ ਕੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਦਰੀ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਉਂਗਲਾਂ ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕਸਰਤ ਹੁੰਦੀ

ਸੀ। ਹੱਥੀਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦਰੀਆਂ ਵਧੇਰੇ ਹੰਢਣਸਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਦਰੀਆਂ ਬੁਣਨਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪੇਂਡੂ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਦਰੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੋਕਣ ਲਈ ਲੱਕੜ ਦੇ ਪੰਜੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪੰਜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹੱਥ ਦੇ ਪੰਜੇ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜ ਜਾਂ ਸੱਤ ਕਿੱਲ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।ਹੱਥੀ ਵਾਲੇ ਇਸ ਪੰਜੇ ਨੂੰ ਸੁਆਣੀਆਂ ਘੁੰਗਰੀਆਂ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਦਰੀ ਨੂੰ ਠੋਕਣ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਰਾਗ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਸੀ।ਦਰੀਆਂ ਦੇ ਸੂਤ ਉਪਰ ਸੁਆਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ।ਕਪਾਹ ਚੁਗ, ਸੁਕਾ ਕੇ ਪਿੰਜਣੀ ਫਿਰ ਇਸ ਦਾ ਸੂਤ ਕੱਤ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਰ ਤੰਦੀ ਕਰਕੇ ਰੰਗ ਰੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮਿਲਦੇ ਤਾਂ ਕਿੱਕਰ ਦੇ ਸੱਕਾਂ ਦਾ ਸੂਤ ਨੂੰ ਰੰਗ ਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਰੰਗ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਮੋਟਾ ਲੂਣ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਰੰਗ ਪੱਕਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸੂਤ ਨੂੰ ਰੰਗ ਚਾੜ੍ਹਣ ਸਮੇਂ ਚਿੱਟੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸੂਤ ਨੂੰ ਟੀਨੋਪਾਲ ਵੀ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।ਰੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਸੁਆਣੀਆਂ ਠੰਢੀ ਸੁਆਹ ਵਿੱਚ ਸੂਤ ਨੂੰ ਦੱਬ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿ ਰੰਗ ਹੋਰ ਪੱਕਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਕਈ-ਕਈ ਦਿਨ ਸੂਤ ਦੀਆਂ ਅੱਟੀਆਂ ਲੱਛੇ ਸੁੱਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।ਜਦੋਂ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਖ- ਵੱਖ ਰੰਗ ਮਿਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਤਾਂ ਦੋ ਕਿੱਲੋ ਸੂਤਰ ਨੂੰ ਪਾਈਆ-ਪਾਈਆ ਕਰ ਕੇ ਚਾਰ ਰੰਗ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਰੀ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਚਿੱਟਾ ਤਾਣਾ ਅਤੇ ਦੋ ਕਿੱਲੋ ਸੂਤਰ ਲੱਗਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।ਦਰੀ ਦੀ ਚੁੜਾਈ ਸਵਾ ਮੀਟਰ ਅਤੇ ਲੰਬਾਈ ਢਾਈ ਮੀਟਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਦਰੀ ਦੋ ਜਾਣੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਚਾਰ-ਚਾਰ ਉਂਗਲਾਂ ਤਾਣਾ ਚੁੱਕ ਡੋਰੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।ਪਹਿਲਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਦਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਜਾਂ ਫੱਟੀ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਦੋ ਗਿੱਠ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਅੱਡੇ ਤੇ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਇੱਟਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਇਕ ਫੱਟਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਦਰੀ ਅੱਗੇ ਬਣਦੀ ਸੀ

ਅੱਜ ਮਸ਼ੀਨੀਕਰਨ ਨੇ ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਹਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਭੁੱਲਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਵਿਰਸਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਅਸੀਂ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਉਹ ਤਾਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਜੋ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਗੁਆਚਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।ਸਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਬਰੰਗੀਆਂ ਦਰੀਆਂ ਅਤੇ ਡੱਬ ਖੜੱਬੇ ਖੇਸ ਚਾਦਰਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਆਮ ਹੀ ਘਰਾਂ ਦੇ ਸੰਦੂਕ ਭਰੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਪੇਂਡੂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਧਾਰ ਹੀ ਘਰ ਦਾ ਬਣਿਆ ਸਮਾਨ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁੜੀ ਦੇ ਦਾਜ ਵਿੱਚ ਦਰੀਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੇ ਦਾਜ ਵਿੱਚ 11 ਜਾਂ 21 ਦਰੀਆਂ ਸ਼ਗਨ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।ਕੁੜੀਆਂ ਪੂਰਾ ਦਿਨ ਦਰੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਕੁੜੀ ਲਈ ਵਰ ਲੱਭਣ ਵਾਸਤੇ ਵਿਚੋਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਹੀ ਵਡਿਆਈ ਸਿਫਤ ਕਰਦੇ ਸਨ।ਕੁੜੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੋਹਣੀ ਕਸੀਦਾ-ਦਾਰੀ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਹੀ ਭਾਵ ਨਾਲ ਕੁੜੀ ਦੀ ਮੰਗਣੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਂਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਲਿਖਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਰੋਟੀ-ਟੁੱਕ ਦਰੀਆਂ,ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ, ਚਾਦਰਾਂ, ਸਰ੍ਹਾਣੇ, ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਤੇ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਕਵਰ ਅਤੇ ਝੋਲੇ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਹਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਦਰੀਆਂ ਦੀ ਧੋਆ-ਧੁਆਈ ਵੀ ਕਰਨੀ ਕੋਈ ਸੌਖੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਕੋਲ ਤਾਂ ਦਰੀਆਂ ਵੀ ਨ੍ਹੀਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਜੇ ਉੱਪਰ ਦਰੀ ਵਿਛਾ ਕੇ ਹੀ ਬਿਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।ਦਰੀਆਂ ਸੂਤ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਠੰਢੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਨ।

ਸਾਡੇ ਘਰ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਂਕ ਰਿਹਾ ਦਰੀਆਂ ਬੁਣਨ ਦਾ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਰੀਆਂ ਬੁਣਦੀ ਰਹੀ। ਦਰੀਆਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਂਭ ਸਾਂਭ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਟਾਵੇਂ-ਟਾਵੇਂ ਘਰਾਂ ਚ ਅਜੇ ਵੀ ਦਰੀਆਂ ਵਾਲਾ ਅੱਡਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਦਰੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੀਆਂ ਹੋਣ। ਇਸ ਕਲਾ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹੁਣ ਤਾਂ ਦਰੀਆਂ ਆਰਟ ਗੈਲਰੀਆਂ, ਅਜਾਇਬ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਤੇ ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੱਲ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਂਭ ਨਹੀਂ ਸਕੇ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤ, ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ

ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ

004

ਪੇਸ਼ਕਸ਼: ਭਵਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰਬਾ
(ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ: 'ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ' ਬਿਓਰੋ)

01. 'ਅਹਿਲਕਾਰੀਆਂ' ਇਕ ਪੁਰਾਤਣ ਗਹਿਣਾ ਹੈ ਇਹ ਗਹਿਣਾ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
02. ਪਹਿਲਾ ਬੱਚਾ ਜੰਮਣ ਤੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੱਪੜੇ ਸੁਗਾਤਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ 'ਸ਼ੂਸ਼ਕ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
03. ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਚ 'ਚਾਕ' ਸ਼ਬਦ ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਬਟਨ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੋਰੀ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
04. ਲੋਕ-ਬੋਲੀ 'ਚੀਰੇ ਵਾਲਿਆ ਗੱਭਰੂਆ' ਵਿਚ 'ਚੀਰੇ' ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਧਾਰੀਦਾਰ ਪੱਗ ਹੈ।
05. ਵਿਆਹ ਮੌਕੇ ਮਾਮਿਆਂ ਜਾਂ ਨਾਨਕਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਜਾਂ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੋਹਫਿਆਂ ਨੂੰ 'ਨਾਨਕ ਛੱਕ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
06. ਜਦੋਂ ਲੜਕਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੱਗ ਬੰਨਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਾਮਾ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਰਸਮ 'ਛਟੀ ਕਰਨਾ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
07. ਭੈੜੇ ਲੱਛਣਾਂ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਨੂੰ 'ਕੁਲੱਛਣੀ' ਕਿਹਾਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
08. ਖ਼ਾਨਦਾਨ, ਟੱਬਰ ਜਾਂ ਕੋੜਮੇ ਨੂੰ 'ਕਵੀਲਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
09. ਪਤੀ ਨੂੰ ਮਾਹੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੂੰ 'ਕੰਤ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
10. ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਮੀਨੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ 'ਚਵਲ' ਜਾਂ 'ਚਗਲ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਇਸ ਕਾਲਮ ਪ੍ਰਤੀ ਰਾਇ/ ਸਲਾਹ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਈ-ਮੇਲ ਅਤੇ ਵਟਸਐਪ ਨੰਬਰ

E-mail: mehakwattandi@rediffmail.com, Help Line: (+91)-9988-92-9988

Scanned with CamScanner

ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਅਨਮੋਲ ਤੋਹਫ਼ਾ- ਮੇਥੀ

ਡਾ. ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਭੰਡਾਰੀ

ਭੋਜਨ ਦਾ ਸਵਾਦ ਅਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ਬੋ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਮੇਥੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਥੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਬਜ਼ੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦਾਣਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਸਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲਗਪਗ ਹਰੇਕ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਮੇਥੀ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪੌਦਾ ਇੱਕ ਤੋਂ ਦੋ ਫੁੱਟ ਲੰਬਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਫੁੱਲ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਥੀ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ 9.8 ਫ਼ੀਸਦੀ ਕਾਰਬੋਹਾਈਡਰੇਟਸ, 4.9 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪ੍ਰੋਟੀਨ, 81.8 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪਾਣੀ, 1.6 ਫ਼ੀਸਦੀ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥ, 1.0 ਫ਼ੀਸਦੀ ਫਾਇਬਰ (ਰੇਸ਼ੇ), 0.9 ਫ਼ੀਸਦੀ ਫੈਟ ਅਤੇ ਲੋਹਾ 16.19 ਮਿਲੀਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਸੌ ਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੇਥੀ ਦੇ ਦਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ 25 ਫ਼ੀਸਦੀ ਫਾਸਫੋਰਿਕ ਐਸਿਡ, ਗੂੰਦ, ਲੇਸੀਥਿਨ, ਪ੍ਰੋਟੀਨ, ਕੋਲਾਇਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਗੋਨੇਲਿਨ ਐਲਕੇਹਾਲਇਡਸ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਥੀ ਦੇ ਸੁੱਕੇ ਪੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਲਗਪਗ 16 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੇਥੀ ਵਿੱਚ ਲਾਭਕਾਰੀ ਐਨਜ਼ਾਇਮ ਵੀ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਮੇਥੀ ਦੀ ਤਾਸੀਰ

ਆਯੁਰਵੇਦ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਥੀ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਗਰਮ, ਸਵਾਦ ਕੌੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗੁਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਤ, ਕਫ਼ ਅਤੇ ਤਾਪ ਨਾਸ਼ਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਕੀੜੇ ਹੋਣ, ਭੁੱਖ ਨਾ ਲੱਗਣ, ਕਬਜ਼, ਮੋਟਾਪਾ, ਸ਼ੱਕਰ ਰੋਗ (ਸ਼ੂਗਰ) ਅਤੇ ਗਠੀਆ ਰੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਥੀ ਬਹੁਤ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ। ਮੇਥੀ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਮੇਥੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਜ਼ਮੇ ਅਤੇ ਪੇਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਥੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ।

ਮੇਥੀ ਗੈਸ ਅਤੇ ਪੇਟ ਦਰਦ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੇਥੀ ਗੈਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪੈਂਡਿਕਸ ਵਿਚਲੀ ਗੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਬਜ਼ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਸਮ ਮੁਤਾਬਕ ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਮੇਥੀ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਮਾਤਿਸਾਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਮੇਥੀ ਦੇ ਪੱਤੇ ਘੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਖਾਣ ਲਈ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰ ਚਮਚ ਮੇਥੀ ਦੇ ਰਸ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਚਮਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੀਣ ਨਾਲ ਜਲਦੀ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਥੀ ਦੇ ਪੱਤੇ ਦੇ ਅਰਕ ਨਾਲ ਗਰਾਰੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਦੇ ਛਾਲੇ ਠੀਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੇਥੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਦੰਦਾਂ 'ਤੇ ਰਗੜਣ ਨਾਲ ਦੰਦ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੇਥੀ ਦਾਣੇ ਦੇ ਕਾੜ੍ਹੇ ਨਾਲ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਵਾਰ ਗਰਾਰੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗਲੇ ਦੀ ਸੋਜ, ਦਰਦ ਅਤੇ ਟੌਂਸਲਜ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖ਼ੂਨ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਮੇਥੀ ਮੇਥੀ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਖਾਣ ਨਾਲ ਖ਼ੂਨ ਦੀ ਕਮੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੇਚਿਸ਼, ਪੱਥਰੀ, ਰਕਤਚਾਪ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਸ਼ਾਬ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਥੀ ਦਾ ਕਾੜ੍ਹਾ ਅਤੇ ਮੇਥੀ ਦਾ ਚੂਰਨ ਬਹੁਤ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿੱਟੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਮੇਥੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੱਟ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਅੰਗ ਉੱਤੇ ਮੇਥੀ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੀਸ ਕੇ ਲੇਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੋਜ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਥੀ ਦੇ ਦਾਣਿਆਂ ਦਾ ਚੂਰਨ ਇੱਕ ਚਮਚ ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਲੈਣ ਨਾਲ ਗੋਡੇ, ਜੋੜਾਂ, ਆਮਵਾਤ ਲਕਵਾ ਅਤੇ ਗਠੀਏ ਤੋਂ ਆਰਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਮੇਥੀ ਦੇ ਦਾਣਿਆਂ ਦੇ ਲੱਡੂ ਬਣਾ ਕੇ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਤਕ ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਖਾਣ ਨਾਲ ਲੱਕ ਦਰਦ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਮੇਥੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਮਾਲਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਰਦੀ-ਜ਼ੁਕਾਮ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੇਥੀ ਬਹੁਤ ਉਪਯੋਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਮੇਥੀ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਖਾਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੇਥੀ ਦਾ ਇੱਕ ਚਮਚ ਦਾਣੇ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮੇਥੀ ਦਾਣਿਆਂ ਦਾ ਲੇਪ ਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਰੋਗ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੜ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਲਣ ਜਾਂ ਦਾਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਮੇਥੀ ਦੇ ਪੱਤੇ ਦਾ ਰਸ ਚਾਰ-ਚਮਚ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਲਗਪਗ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਥੀ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਲੇਪ ਵੀ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ੂਗਰ ਰੋਗ ਲਈ ਰਾਮ ਬਾਣ ਮੇਥੀ

ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੇਥੀ ਦੇ ਲੱਡੂ ਜਾਂ ਮੇਥੀ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਅਤੇ ਮੇਥੀ ਦੇ ਦਾਣਿਆਂ ਦੇ ਚੂਰਨ ਦਾ ਨਿਯਮਿਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੇਥੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ੂਨ ਅਤੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਗੁਲੂਕੋਜ਼ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਰੋਗੀਆਂ ਲਈ ਮੇਥੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਰੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੋ ਚਮਚ ਮੇਥੀ ਦਾਣਿਆਂ ਦਾ ਚੂਰਨ ਦੁੱਧ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੋ ਚਮਚ ਮੇਥੀ ਦੇ ਦਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਗਲ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਾਮਨ ਦੇ ਸੁੱਕੇ ਬੀਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਥੀ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੀਸਣ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਮਿਸ਼ਰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਚਮਚ ਸੇਵਨ ਨਾਲ ਵੀ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੂਗਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਠੀਕ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੀ ਠੀਕ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀਆਂ ਲਈ ਵਰਦਾਨ ਮੇਥੀ

'ਟਰਾਂਸਮੇਥਾਇਮਿਲਮਿਨ' ਨਾਮਕ ਤੱਤ ਮੇਥੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਮੱਛੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦਾ ਵਧੀਆ ਬਦਲ ਹੈ। ਮੇਥੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਲੇਸੀਥਿਨ ਨਾਮਕ ਤੱਤ ਦਿਮਾਗੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪੀਸ ਕੇ ਬਣੇ ਮੇਥੀ ਦਾਣੇ ਦੇ ਪੇਸਟ ਨੂੰ ਜਲੇ ਹੋਏ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਦਰਦ ਅਤੇ ਜਲਣ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਜਲਦੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਲਗਪਗ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭੁੱਖ ਨਾ ਲੱਗਣਾ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਸ਼ਾਬ ਆਉਣਾ, ਸਾਇਟਿਕਾ (ਲੰਗੜੀ ਦਰਦ), ਦਮਾ, ਪੇਟ ਅਤੇ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਦਰਦ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮੇਥੀ ਦਾਣਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਚਮਚ ਮਾਤਰਾ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈਣ ਨਾਲ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਥੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਥੀ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਿਲਾਵਟੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਇਹ ਤਰੀਕੇ ਅਜ਼ਮਾਓ

ਮਿਲਾਵਟੀ ਖੋਰੀ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਚੀਜ਼ ਮਿਲਣੀ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਪਰ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤ ਕੇ ਮਿਲਾਵਟੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸੌਖੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ ਤੁਸੀ ਹਲਦੀ ਪਾਊਡਰ ਖਰੀਦ ਰਹੇ ਤਾਂ ਖਿਆਲ ਰੱਖੋ ਹਲਦੀ ਵਿੱਚ ਮੈਟਾਨਿਲ ਯੈਲੋ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੈਂਸਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਬੂੰਦ ਹਾਈਡਰੋਕਲੋਰਿਕ ਏਸਿਡ ਅਤੇ ਪੰਜ ਬੂੰਦ ਪਾਣੀ ਪਾ ਕੇ ਵਿੱਚ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਹਲਦੀ ਪਾਓ। ਜੇਕਰ ਹਲਦੀ ਬੈਂਗਨੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹਲਦੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਹੈ।

ਜੇ ਤੁਸੀ ਹਲਦੀ ਪਾਊਡਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਲਈ ਸਾਬਤ ਹਲਦੀ ਪਾਊਡਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਖ਼ੁਦ ਪਿਸਾਉਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਕਾਫੀ ਰਿਸਕੀ ਹੈ। ਹਲਦੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਬਤ ਹਲਦੀ ਨੂੰ ਵਿੱਚ ਠੰਡਾ ਪਾਣੀ ਮਿਲਾਓ। ਜੇ ਰੰਗ ਅਲੱਗ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਹਲਦੀ ਪਾਲਿਸ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਸਾਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦਾਲ ਚੀਨੀ ਵਿੱਚ ਅਮਰੂਦ ਦਾ ਛਿੱਲੜ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਥ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਰਗੜੋ ਜੇ ਰੰਗ ਹੱਥ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੜਿਆ ਤਾਂ ਨਕਲੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮਟਰ ਦੇ ਦਾਣੇ ਖਰੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਕੁਝ ਦਾਣੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਹਿਲਾਓ ਅਤੇ 30 ਮਿਟ ਤੱਕ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਜੇ ਪਾਣੀ ਰੰਗੀਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੇਲਾਕਾਈਟ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਿਲਾਵਟ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਾਣ ਨਾਲ ਪੇਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਅਲਸਰ , ਟਿ੍ਮਰ ਆਦਿ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਮਿਲਾਵਟੀ ਮੱਛੀਆਂ : ਇਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਲੱਗਣਾ ਕਿ ਮਿਲਾਵਟੀ ਮੱਛੀਆਂ ਵੀ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜਨਾਬ ਅਜਿਹਾ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁੰਬਈ ਗ੍ਰਾਹਕ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਮੱਛੀਆਂ ਉਪਰ ਗੂੰਦ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਪਾਮਫ੍ਰੇਟ ਮੱਛੀ ਦਾ ਸਿਰ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਦਬਾ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਸਫੇਦ ਚਿਪਚਿਪਾ ਪਦਾਰਥ ਮੱਛੀ ਦੀ ਤਾਜ਼ਗੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਬਾਸੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਗੂੰਦ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਚਾਹ ਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਦੇਖਣ ਲਈ। ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪੱਤੀ ਪਾਓ। ਜੇਕਰ ਰੰਗ ਛੱਡੇ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰ ਇਹ ਚਾਹ ਪੱਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸੇਬ ਦੀ ਚਮਕ ਦੇਖ ਕੇ ਖ਼ੁਸ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹਨਾਂ ਉਪਰ ਵੈਕਸ ਪਾਲਿਸ ਕੀਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਬਲੇਡ ਲਵੋ ਅਤੇ ਸੇਬ ਨੂੰ ਹਲਕਾ - ਹਲਕਾ ਖ਼ੁਰਚੋ। ਜੇ ਕੁਝ ਸਫੇਦ ਪਦਾਰਥ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਵੋ ਕਿ ਤੁਸੀ ਵੈਕਸ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ।

ਪੰਜਾਬੀ ਰਸੋਈ

ਆਲੂ-ਮੂਲੀ ਦੀ ਟਿੱਕੀ

ਸਮੱਗਰੀ : ਆਲੂ 200 ਗ੍ਰਾਮ, ਮੂਲੀ 100 ਗ੍ਰਾਮ, ਕਣਕ ਦਾ ਆਟਾ 50 ਗ੍ਰਾਮ, ਘਿਉ 25 ਗ੍ਰਾਮ, ਨਮਕ, ਮਿਰਚ, ਮਸਾਲਾ ਸਵਾਦ ਅਨੁਸਾਰ।

ਵਿਧੀ : ਆਲੂ ਧੋ ਕੇ ਛਿੱਲ ਲਵੋ। ਮੂਲੀ ਨੂੰ ਧੋ ਕੇ ਸਾਫ ਕਰ ਲਵੋ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਕੱਦੂਕਸ ਕਰ ਲਵੋ। ਨਮਕ, ਮਿਰਚ, ਮਸਾਲਾ ਤੇ ਆਟਾ ਪਾ ਕੇ ਮਸਲ ਕੇ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਆਟਾ ਗੁੰਨ ਲਵੋ। ਆਟੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸੇ ਕਰਕੇ ਗੋਲ ਪੇੜੇ ਬਣਾਉ ਤੇ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਚਪਟਾ ਕਰ ਲਵੋ। ਤਵੇ 'ਤੇ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਘਿਉ ਜਾਂ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਟਿੱਕੀ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋ ? ਹਲਕਾ ਭੂਰਾ ਰੰਗ ਹੋਣ ਤੱਕ ਸੇਕ ਦਿਉ। ਟਿੱਕੀ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ।

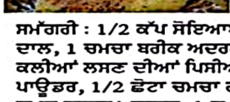

ਸੋਇਆਬੀਨ ਮਿਸਲ

ਸਮੱਗਰੀ : 1/2 ਕੱਪ ਸੋਇਆਬੀਨ ਦੇ ਦਾਣੇ, 2 ਵੱਡੇ ਚਮਚੇ ਅੰਕੁਰਿਤ ਦਾਲ, 1 ਚਮਚਾ ਬਰੀਕ ਅਦਰਕ, 2 ਬਰੀਕ ਕੱਟੀ ਹੋਈ ਹਰੀ ਮਿਰਚ, 3 ਕਲੀਆਂ ਲਸਣ ਦੀਆਂ ਪਿਸੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, 1/4 ਛੋਟਾ ਚਮਚਾ ਹਲਦੀ ਪਾਊਡਰ, 1/2 ਛੋਟਾ ਚਮਚਾ ਗਰਮ ਮਸਾਲਾ, 1 ਛੋਟਾ ਚਮਚਾ ਰਾਈ, ਨਮਕ ਸਵਾਦ ਅਨੁਸਾਰ, 1 ਟਮਾਟਰ, 2 ਵੱਡੇ ਚਮਚੇ ਪਿਆਜ਼ ਬਰੀਕ ਕੱਟੇ ਹੋਏ, 1 ਛੋਟਾ ਚਮਚ ਨਿੰਬੂ ਦਾ ਰਸ, 1 ਛੋਟਾ ਚਮਚਾ ਰਿਫਾਇੰਡ ਤੇਲ।

ਵਿਧੀ : ਸੋਇਆਬੀਨ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਚ ਭਿਓਂ ਦਿਓ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਕੂਕਰ ਚ ਇਕ ਸੀਟੀ ਆਉਣ ਤੱਕ ਪਕਾਓ। ਸੋਇਆਬੀਨ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕੱਢ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਛਿਲਕੇ ਉਤਾਰ ਦਿਓ। ਇਕ ਕੜਾਹੀ ?ਚ ਤੇਲ ਗਰਮ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਈ ਪਾ ਕੇ ਤੜਕ ਦਿਓ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਰਕ, ਹਰੀ ਮਿਰਚ, ਪਿਸਿਆ ਹੋਇਆ ਲਸਣ ਪਾ ਦਿਓ ਅਤੇ 1 ਮਿਟ ਤੱਕ ਭੁੰਨੋ, ਹਲਦੀ ਪਾਊਡਰ ਅਤੇ ਅੰਕੁਰਿਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਦਾਲ ਅਤੇ 2 ਵੱਡੇ ਚਮਚੇ ਪਾਣੀ ਪਾ ਕੇ ਦਾਲ ਨੂੰ ਆਂਚ ਤੇ ਗਲਾਓ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸੁੱਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਇਆਬੀਨ ਪਾ ਦਿਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਗ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਓ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਟਮਾਟਰ, ਪਿਆਜ਼ ਅਤੇ ਨਿੰਬੂ ਦਾ ਰਸ ਪਾ ਦਿਓ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਵਿਸ ਪਲੇਟ ਚ ਪਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਹਰਾ ਧਨੀਆ ਅਤੇ ਚਟਨੀ ਪਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਵ ਕਰੋ।

ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਸੈਂਡਵਿਚ

ਸਮੱਗਰੀ : 1 ਕੱਪ ਬਾਰੀਕ ਕੱਟੀ ਹੋਈ ਬੰਦਗੋਭੀ, 1 ਗਾਜਰ ਬਾਰੀਕ ਕੱਟੀ ਹੋਈ, 2 ਲੱਸਣ ਦੀਆਂ ਤੁਰੀਆਂ, ਅੱਧਾ ਛੋਟਾ ਚਮਚ ਘਿਓ, 6 ਬਰੈਡ ਦੇ ਪੀਸ, ਨਮਕ ਸਾਵਾਦ ਅਨੁਸਾਰ, ਛੋਟਾ ਚਮਚ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਪਾਊਡਰ।

ਵਿਧੀ : ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਪੈਨ ਵਿਚ ਘਿਓ ਗਰਮ ਕਰ ਲਓ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਾਰੀਕ ਕੱਟੀ ਹੋਈ ਬੰਦਗੋਭੀ ਅਤੇ ਗਾਜਰ ਪਾ ਕੇ ਤਲੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਦਗੋਭੀ ਅਤੇ ਗਾਜਰ ਵਿਚ ਨਮਕ, ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਪਾਊਡਰ, ਲੱਸਣ ਪਾ ਕੇ ਮਿਲਾ ਲਓ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਿਸ਼ਰਨ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਬਰੈਡ ਪੀਸ 'ਤੇ ਲਗਾ ਕੇ ਦੂਸਰੇ ਬਰੈਡ ਪੀਸ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੈਂਡਵਿਚ ਪੀਸ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਸੈਂਡਵਿਚ ਟੌਸਟਰ ਦੇ ਵਿਚ ਸੇਕਣ ਦੇ ਲਈ ਰੱਖ ਦਿਓ। ਇਸ ਨੂੰ ਟਮਾਟਰ ਦੀ ਚਟਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰਵ ਕਰੋ।

ਪੇਸ਼ਕਸ: ਭਾਗਵੰਤੀ ਪੁਰਬਾ

ਅੱਡੀਆਂ ਤੇ ਕੂਹਣੀਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ

- ਨਹਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਡੀਆਂ 'ਤੇ ਹਫਤੇ 'ਚ 2 ਵਾਰ ਤੇਲ ਨਾਲ ਮਾਲਿਸ਼ ਕਰੋ। ਫਿਰ ਸਾਬਣ ਲਗਾ ਕੇ ਸਕ੍ਰਬਰ ਨਾਲ ਰਗੜਨ ਨਾਲ ਮੈਲ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਪੈਡੀਕਿਓਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਅੱਡੀਆਂ ਨਰਮ ਤੇ ਸਾਫ ਬਣੀਆਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।
- ਨਿੰਬੂ ਦੀਆਂ ਬਚੀਆਂ ਛਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਡੀਆਂ ਤੇ ਕੂਹਣੀਆਂ 'ਤੇ ਰਗੜੋ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜੰਮੀ ਮੈਲ ਤੇ ਕਾਲਾਪਨ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ਸੂਤੀ ਜੁਰਾਬਾਂ 'ਤੇ ਸਾਬਣ ਲਗਾ ਕੇ ਮਲਣ ਨਾਲ ਅੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਜੈਤੂਨ ਦੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਅੱਡੀਆਂ ਤੇ ਕੂਹਣੀਆਂ ਦੀ ਮਾਲਿਸ਼ ਕਰੋ।

Scanned with CamScanner

ਮਤਲਬ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਤੇ ਕਦੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਨਾ ਕਰੋ

– ਗਗਨਦੀਪ ਧਾਲੀਵਾਲ ਝਲੂਰ ਬਰਨਾਲਾ
ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਮਹਿਲਾ ਕਾਵਿ ਮੰਚ ਪੰਜਾਬ।

ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੇ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਸੱਚ ਤੇ ਹੀ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ।ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸੱਚ ਦੀ ਨੀਂਹ ਤੇ ਖੜਾ ਕਰਾਗੇ ਤਾ ਜਿਆਦਾ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਹੇਗਾ ।ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਝੂਠ ਤੇ ਮਤਲਬ ਨਾਲ ਬਣਾਓਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕੁੱਝ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਰੂ-ਖੇਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ।ਯਾਦ ਰੱਖਿਓ ਇੱਕ ਝੂਠ ਦੇ ਬਣਾਏ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਝੂਠ ਬੋਲਣੇ ਪੈਣਗੇ।ਝੂਠੇ ਤੇ ਮਤਲਬੀ ਲੋਕ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਚੰਗੇ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ।

ਮਤਲਬੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਆ ਪਰ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਬਾਓਣਾ ਕਿੱਦਾ ਤੇ ਬਚਾਉਣਾ ਕਿੱਦਾਂ ਹੈ ਤਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੇ ਯਕੀਨ ਬਣਿਆਂ ਰਹੇ । ਅੱਜ ਕੱਲ ਮਤਲਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆਂ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹਾਲ ਵੀ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ, ਲੋਕ ਸਮਝਦੇ ਨੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੋਣਾ।ਮਤਲਬੀ ਲੋਕ ਉੱਪਰੋ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਭਾਵ ਮਤਲਬੀ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਹਨ ਤੇ ਕਰਦੇ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਹਨ।ਇੱਕ ਸਾਫ ਦਿਲ ਇਨਸਾਨ ਮਤਲਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਤਾ ਦੂਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਵੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ।ਕਿਉਂਕਿ ਮਤਲਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਇੱਕ ਸਾਫ ਦਿਲ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿ

ਮੰਗ ਕੇ ਖਾਣ ਨਾਲੋਂ, ਕਰਨੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਚੰਗੀ ਏ, ਅੱਜ ਕੱਲ ਦੇ ਮਤਲਬੀ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਥੋੜੀ ਦੂਰੀ ਚੰਗੀ ਏ....!!

ਇਸ ਮਤਲਬੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਮਾਲਬੀ ਤੇ ਝੂਠੇ ਲੋਕ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਕੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਹੀ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।ਕਈ ਦੋਸਤ ਮਤਲਬ ਲਈ ਸਾਡੀ ਏਨੀ ਕੁ ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਹੀ ਹੋਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਬੱਸ ਯਾਰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਨਿਭਦੀ ,ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਮਜਬੂਰੀ ਸੀ ਮੈਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦੇ ਦੋਸਤ ਮੈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪੱਲਾ ਛੁਡਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਜਿਸ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਹੀ ਲਿਆ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋੜਨਾ ਉਸਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਸਾਫ ਦਿਲ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਸਭ ਤੋ ਵੱਡਾ ਜੁਰਮ ਹੈ ।ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿਆਰ ਤੇ ਦੋਸਤੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਧੋਖੇ ਦੀ ਕੋਈ ਮੁਆਫੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ।ਏਥੇ ਕੋਈ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕੋਈ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਨਹੀਂ ਝੂਠੇ ਤੇ ਮਤਲਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।ਕੋਈ ਟਾਵਾਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।ਮੇਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁੱਝ ਮਤਲਬੀ ਲੋਕ ਦੋਸ਼ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੱਦਦਗਾਰ ਬੜੇ ਨੇ,
ਪਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਲੈਣ,
ਪਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸਾਰ ਦੇਣ,
ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਖੁਦਗਾਰ ਬੜੇ ਨੇ।
ਕੰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਮਤਲਬ ਰੱਖਦੇ,
ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਠੱਗਦੇ,
ਸਭ ਕੁੱਝ ਲੁੱਟ ਲੈ ਜਾਣ,
ਪੈਸੇ ਦੇ ਯਾਰ ਬੜੇ ਨੇ।
ਕਈ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ,
ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦੇ,
ਪਰ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਖਾਰ ਬੜੇ ਨੇ।
ਧਾਲੀਵਾਲ ਕਈ ਝੂਠ ਨੂੰ ਸੱਚ ਕਹਿੰਦੇ,
ਤੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾਉਂਦੇ,
ਗਗਨ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਮਤਲਬੀ ਯਾਰ ਬੜੇ ਨੇ।

ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਗਿਰਗਟ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮਤਲਬ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਹੀ ਰੰਗ ਬਦਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।ਜੋ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ ਅਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਵਰਗੇ ਨਹੀਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਹੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਲੋਕ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਆਦਾ ਮਿੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਤਲਬੀ ਤੇ ਝੂਠੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਮਤਲਬ ਕੱਢਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਤਰੀਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਗਵਾਹ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਵਕੀਲ ਆਪ ਹੀ ਜੱਜ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਮਤਲਬੀ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ "ਮਤਲਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਹੀ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਤਕਲੀਫ ਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। " ਮਤਲਬੀ ਦੋਸਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੁਹਾਨੂੰਮ ਝੂਠ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਵਧੀਆਂ ਲੱਗੇ। ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ -ਮਤਲਬ ਦਾ ਵਜਨ ਬਹੁਤ,ਜਿਆਦਾ ਹੈ ,ਤਾਂਹੀ ਤਾਂ ਮਤਲਬ ਨਿਕਲਦੇ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਹਲਕੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਤਲਬ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਪਿਆਰ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਏਹੋ ਜੀ ਠੋਕਰ ਮਾਰਦਾ ਬੰਦਾ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੀ ਨੀ ਰਹਿੰਦਾ, ਕਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਕੇ ਦੇਖੋ ਜੋ ਤਹਾਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਮਤਲਬ ਤੋਂ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਹਲੇ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਕਿ ਮਤਲਬ ਲਈ ਲੋਕ ਕਿਓ ਮੇਹਰਬਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੱਚਾ ਪਿਆਰ ਸੱਚਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਾਰੇ ਜੜੀ ਮਤਲਬ ਨਾਲ ਬੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਅੱਜ ਕੱਲ ਪਿਆਰ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਹਾਂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਮਤਲਬ ਦਾ ਪਿਆਰ ਜਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਅੱਜ ਤਾਂ ਮਤਲਬੀ ਲੋਕ ਏਥੋ ਤੱਕ ਗਿਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਰੱਬ ਵੀ ਮਤਲਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਨਹੀ ਸਕਿਆ ਜਦ ਕਿ ਮਤਲਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਰੱਬ ਬਦਲ ਲਏ ਹਨ।ਹਮੇਸਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਤਲਬ ਜਾਂ ਝੂਠ ਸ਼ਬਦ ਆ ਜਾਵੇ ਉਹ ਰਿਸ਼ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਨਹੀ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਹੜੇ ਮਤਲਬ ਦੇ ਹੋਣ।

ਯਾਦ ਰੱਖਿਓ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੇ ਮਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਹੀ ਸੱਚਾ ਹੈ ਬਿਨਾ ਮਤਲਬ ਦੇ ਹੈ ।ਸਾਇਰ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ 'ਇੱਕ ਮਾਂ ਦੂਜਾ ਰੱਬ ਮੈਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਆ ਪਿਆਰੇ, ਬਾਕੀ ਮਤਲਬ ਨਿਕਲੇ ਤੇ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਸਾਰੇ' ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਸਿਰਫ ਮਤਲਬ ਲਈ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੁੱਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਫਾ ਅਕਸਰ ਉੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮਤਲਬ ਲੋਕਾਂ ਓਨੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਵਪਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਜੀ ਚਾਹੇ ਬਣਾ ਲਵੋ ਜਦੋਂ ਜੀ ਕੀਤਾ ਤੋੜ ਦੇਵੋ । ਕਦਰ ਕਰੋ ਉਹਨਾ ਦੀ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਿਨਾ ਮਤਲਬ ਦੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਘੱਟ ਤੇ ਤਕਲੀਫ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਜਿਆਦਾ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਮਤਲਬ ਰੇਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਖੰਡ ਵਾਂਗ ਨੇ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੀ ਨਹੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ! ਮਤਲਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਟਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਮੂੰਹ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।ਮਤਲਬੀ ਲੋਕ ਚੰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਜਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰ ਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਝਦਾਰ ਲੋਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਤੁਹਨੂੰ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।ਝੂਠੇ ਲੋਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਤੇ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਜਿਹੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸਭ ਤੋ ਵੱਡਾ ਜੁਰਮ ਹੈ।ਉਹਨਾਂ ਦੀਆ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਜੀ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਘੜਦੇ ਹਨ।ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋ ਜਿੰਨਾ ਬਚਿਆ ਜਾਵੇ ਚੰਗਾ ਹੈ।ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾਕ ਮਾੜਾ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾ ਕਰੋ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣਾਓ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਰਿਸ਼ਤਾ ਟੁੱਟਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਚਕਨਾਚੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ।ਮਤਲਬ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖੋ।

ਸਤਿਕਾਰ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ

-ਹਰਕੀਰਤ ਕੌਰ

ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਜਨਮ ਲੈਣ ਨਾਲ ਹੀ ਕਈ ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਨਮ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹਸੀਨ ਹੈ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਸਾਰੇ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਾਨ ਅਪਮਾਨ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਨਾਤਿਆਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕਿਰਦਾਰ ਘੜ ਸਕੇ , ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਚੰਗੀ ਸੋਭਾ ਹੋ ਕੇ। ਇਹ ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੀ ਤਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਸਿਹਕਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਧਰਵਾਸ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵੇਲੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਖੇੜਾ ਤੇ ਸਕੂਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਦੋਰਾਇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਕਰਕੇ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮਨੁੱਖ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੱਝਦਾ ਹੈ, ਜਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਂ ਬਾਪ, ਭੈਣ ਭਾਈ ਆਦਿ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਾਏ ਚਾਚੇ, ਮਾਮੇ ਮਾਸੀਆਂ, ਭੂਆਂ ਫੁੱਫੜ ਆਦਿ, ਕੁਝ ਰਿਸ਼ਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿੰਨਾ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੁੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੁੜਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਖਾਸ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਰਿਸ਼ਤੇ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਖਾਸ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਰੁੱਖ ਦੇ ਵੱਧਣ ਫੁੱਲਣ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪਾਣੀ, ਹਵਾ, ਰੌਸ਼ਨੀ ਤੇ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਵੱਧਣ ਫੁੱਲਣ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਕੁਝ ਜਰੂਰਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿੰਨਾ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਪਿਆਰ, ਅਪਣੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਛਾੜਾਂ, ਸਹਿਕਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਧਰਵਾਸ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣਿਆਂ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ, ਵਿਲਕਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਠਾਰਨ ਵਾਲੀ ਆਪਣਿਆਂ ਦੀ ਗਲਵੱਕੜੀ ਆਦਿ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਹਨ।

ਸਾਨੂੰ ਜੀਵਨ ਜਿਊਣ ਲਈ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਕਸਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਭੌਤਿਕਵਾਦੀ ਸੁੱਖ ਅਰਾਮ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜ਼ੂਦ ਵੀ ਚਿਹਰਿਆਂ ਤੋਂ ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਖ ਨਹੀਂ, ਆਪਣਿਆਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਲੋਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬੋਝ ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਰਿਸ਼ਤਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜਰੂਰੀ ਹੈ, ਨਿੱਕਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵੱਡਾ, ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਤਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸੱਖਣੇ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ, ਜ਼ਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਘਰ ਪਰਿਵਾਰ ਖੇਰੂੰ ਖੇਰੂੰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਪਲੰਘ ਵਿਛਾਅ ਬੈਠੇ ਦਾਦੇ ਬਾਬਿਆਂ ਘਰ ਦੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਬਿਠਾ ਮਗਰ ਮਗਰ ਬੋਲਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ "ਜੀ ਕਹੋ ਜੀ ਕਹਾਉ" ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ ਛੋਟਿਆਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰੋ" ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਪਰ ਕੀਮਤੀ ਗੱਲਾਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਸਮਝਾਈਆਂ ਤੇ ਸਿਖਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਵੇਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਦਾਦੇ ਬਾਬਿਆਂ ਕੋਲ ਬੈਠਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਬੇਸੁਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਬਣਦਾ ਪਿਆਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਮਾਂ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਮਿਠਾਸ ਹੀਣ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਨੀਆਦਾਰੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਢਾਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਲੋਕ ਬਾਹਰਲੇ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਘਰ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਆਪਣਿਆਂ ਪ੍ਰੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਬਿਲਕੁੱਲ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਤਰੇੜਾਂ ਪਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋਰਾਇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਪਿਆਰ ਦੀ ਭੁੱਖੀ ਹੈ, ਜਾਨਵਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖ ਹਰ ਇੱਕ ਪਿਆਰ ਦੀ ਤਾਂਘ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜੋ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ । ਅੱਜ ਬਹੁਤਾਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸਕਰ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਸੁੱਖ ਅਰਾਮ ਹੀ ਸਕੂਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਅਜਿਹਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਖੁਸ਼ੀ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਮੇਲ ਨਹੀਂ।

ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਆਦਰ ਬਹੁਤ ਜਰੂਰੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਬਾਹਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਲੱਖ ਸਤਿਕਾਰ ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉ ਪਰ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡਾ ਵਤੀਰਾ ਘਰ, ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਅਲੱਗ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਭੇਖੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਜਾਉਂਗੇ। ਹਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫ਼ਰਜ਼ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣੇ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੋਹ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰੱਖੇ, ਪਿਆਰ ਦੇ ਵਲੇਵੇ ਮਾਰ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜਕੜ ਕੇ ਰੱਖੇ, ਅਪਣੱਤਾਂ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਕਾਲਜੇ ਠੰਡ ਪਾਵੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾਂ ਦਾ, ਸਤਿਕਾਰਾਂ ਦਾ, ਚਾਹਵਾਂ ਦਾ, ਮਲਾਰਾਂ ਦਾ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਦਾ ਰਹੇ।

ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ : ਹਰੇ ਸਲਾਦ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ

ਹਰੀਆਂ ਪੱਤੇਦਾਰ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਸਾਗ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਦਾਲਾਂ ਵਿਚ ਰਲਾ ਕੇ, ਚਟਣੀ, ਪਰੌਂਠੇ ਅਤੇ ਚੌਲਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਖਾਧੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਕ, ਸਰ੍ਹੋਂ, ਮੇਥੀ, ਮੇਥੇ, ਬਾਥੂ, ਪੁਦੀਨਾ, ਬੰਦ ਗੋਭੀ ਅਤੇ ਹਰਾ ਧਣੀਆ, ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਧੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਖੁਰਾਕ ਵਿਚ ਵੰਨਗੀ ਅਤੇ ਰੌਚਿਕਤਾ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਲੋਹਾ ਅਤੇ ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੂੜ੍ਹੀਆਂ ਹਰੀਆਂ ਪੱਤੇਦਾਰ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਬੀਟਾ ਕੈਰੋਟੀਨ (ਵਿਟਾਮਿਨ-ਏ), ਵਿਟਾਮਿਨ ਬੀ, ਸੀ ਅਤੇ ਏ ਅਤੇ ਰੇਸ਼ੇ ਦਾ ਚੰਗਾ ਸੋਮਾ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਖੁਰਾਕ ਵਿਚ ਲੋਹੇ ਦੀ ਕਮੀ ਨਾਲ ਅਨੀਮਿਆ ਨਾਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ, ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖੁਰਾਕ ਵਿਚ ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਅਨੀਮੀਆ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਕਾਉਣ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਚਾ ਹੀ ਖੁਰਾਕ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਓ ਹਰੀਆਂ ਪੱਤੇਦਾਰ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸਲਾਦ ਤਿਆਰ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖੁਰਾਕ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਤੇ ਵੰਨ ਸੁਵੰਨਤਾ ਲਿਆਈਏ।

ਦੋ ਗਜ਼ਲਾਂ

(1)

ਨਾਂ ਫੜ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਖੰਜਰ।
ਢਾਹ ਸੁੱਟੇਂਗਾ ਦਿਲ ਦਾ ਮੰਦਿਰ।
ਚੇਹਰੇ ਹੇਠ ਛੁਪਾ ਨਾ ਚੇਹਰਾ,
ਦਸ ਕੀ ਤੇਰੇ ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰ।
ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਟੋਹਕੇ ਪਰਖਣ ਵਾਲਾ,
ਹੋਊ ਕੋਈ ਮੰਡੀ ਦਾ ਡੰਗਰ।
ਕੀਹਦਾ-ਕੀਹਦਾ ਖ਼ੂਨ ਹੈ ਡੁੱਲਿਆ,
ਥਾਂ-ਥਾਂ ਤੋਂ ਹੈ ਧਰਤੀ ਬੰਜਰ।
ਸਭ ਪਰਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਲਾਹ ਸੁੱਟੀਆਂ,
ਕਿਉਂ ਬਣਿਆਂ ਉਸਦਾ ਮਨ ਖੰਡਰ।
ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰ ਮੈਂ ਦਿੱਤਾ,
ਉਹ ਹੀ ਬਣ ਗਿਆ ਮਹਾਂ ਸਿਕੰਦਰ।

(2)

ਰੂਹ ਲਈ ਵੀ ਤਾਂ ਅੱਖਰ ਲਿਖ।
ਮੈਂ ਤਾਂ ਮੋਮ, ਨਾ ਪੱਥਰ ਲਿਖ।
ਸਹਿਮੀ-ਉਜੜੀ ਧਰਤੀ ਲਈ,
ਹਸਦਾ-ਵਸਦਾ ਅੰਬਰ ਲਿਖ।
ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦੀ ਪੂਜਾ,
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਮੰਦਿਰ ਲਿਖ।
ਸੁਪਨੇ ਟੁੱਟ ਕੇ ਖਿੰਡ ਜਾਣੇ,
ਨਾ ਖਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਖੰਜਰ ਲਿਖ।
ਵਿੱਚ ਫ਼ਿਜ਼ਾ ਜੋ ਸ਼ਹਿਦ ਘੋਲਦੇ,
ਐਸਾ ਕਲਾ ਕਲੰਦਰ ਲਿਖ।

- ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ (ਗੀਤਾ), ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ ਸੁਖਾਨੰਦ, 97795-62792

ਜਿਗਰ ਦਾ ਕੈਂਸਰ

ਚਮੜੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਿਗਰ, ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਡਿਊਟੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਪੀਤੇਜਾਂ ਖਾਧੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਤੋਂ ਊਰਜਾ ਕੱਢ ਕੇ, ਖ਼ੂਨ ਰਾਹੀਂ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ। ਭੋਜਨ ਦੀ ਪਾਚਣ-ਕਿਰਿਆ ਵਾਸਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ, ਹਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਤਰਲ (ਬਾਇਲ) ਵੀ ਜਿਗਰਵਿਚ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਿੱਤੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਛੋਟੀ ਅੰਤੜੀ ਵਿਚ ਖ਼ਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਇਸ ਲਈਜਿਗਰ ਇਕ ਅਤੀ ਅਹਿਮ ਅੰਗ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ।

ਜਾਂਚ ਤੇ ਟੈਸਟ: ਐਸੀਆਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਜਾਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਵਾਲੇ ਰੋਗੀ, ਕਿਸੇ ਫੈਮਿਲੀ ਡਾਕਟਰ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਜਾਂ ਸਰਜਨ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ, ਜਿਗਰ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਮਾਹਰ ਡਾਕਟਰ (ਹੈਪੇਟਾਲੋਜਿਸਟ) ਹੋਣ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਸਲਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰੋਗੀ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾਕਟਰ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਰੱਖ ਕੇ, ਐਕਸ-ਰੇ, ਅਲਟਰਾ ਸਾਊਂਡ, ਸੀ.ਟੀ. ਸਕੈਨ, ਐਮ.ਆਰ.ਆਈ. ਆਦਿ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਟੈਸਟ (ਲਿਵਰ ਫੰਕਸ਼ਨ ਟੈਸਟ) ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ: ਬਿਲੀਰੂਬਿਨ, ਏ.ਐਸ.ਟੀ., ਏ.ਐਲ.ਟੀ; ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੋਟੀਨਜ਼; ਐਲ.ਡੀ.ਐਚ; ਐਚ.ਬੀ.ਐਸ.ਏ.ਜੀ; ਐਚ.ਬੀ.ਸੀ; ਆਦਿ; ਅਤੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਦੇ ਟੈਸਟ ਐਕਸ-ਰੇ, ਅਲਟਰਾਸਾਊਂਡ, ਸੀ.ਟੀ. ਸਕੈਨ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਗੋਲੇ ਜਾਂ ਮਾਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੀ.ਟੀ.ਜਾਂ ਐਮ.ਆਰ.ਆਈ. ਨਾਲ ਐਸੇ ਗੋਲੇ ਜਾਂ ਮਾਸ ਦਾ ਸਾਇਜ਼ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪੈਥਾਲੋਜਿਸਟਦਾ ਰੋਲ। ਬਰੀਕ ਸੂਈ ਦੀ ਜਾਂਚ (ਐਫ.ਐਨ.ਏ.ਸੀ.), ਜੋ ਸੀ.ਟੀ. ਸਕੈਨ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਤਾਂ ਕਿ ਸੂਈ ਦਾ ਨੱਕਾ ਬਿਲਕੁਲ, ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਸ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਵੇ) ਤਾਂ ਜੋ ਠੀਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਸੈਂਪਲ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਂਸਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ..., ਤੇ ਜੇ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਹੜੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ। 90 ਤੋਂ 95 ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਬਰੀਕ ਸੂਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਾਲੀ ਵਿਧੀ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ, ਓਪ੍ਰੇਸ਼ਨਦੁਆਰਾ 'ਜਿਗਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ' (ਬਾਇਓਪਸੀ) ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪੈਥਾਲੋਜਿਸਟ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੈਂਸਰ ਹੈ। ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰ, ਅਤੇ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਵਗਾੜ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ, ਲਿਵਰ ਫੰਕਸ਼ਨ ਟੈਸਟ, ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਕਰਵਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਇਲਾਜ: ਜਿਗਰ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਆਮ ਕਰਕੇ ਮੁਢਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਟਿਊਮਰ ਛੋਟੇ ਸਾਇਜ਼ ਦਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜਲਦ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਵੇ, ਉਹਦੀ ਸਰਜਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੀਮੋਥੇਰਾਪੀ, ਟੀਕਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਜੋ ਡਰਿੱਪ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਖ਼ੂਨ-ਨਾੜੀ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਕੈਥੀਟਰ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਜਿਗਰ ਵਿਚ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ (ਬਿਜਲੀਆਂ) ਵੀ, ਇਲਾਜ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲਿਵਰ ਟਰਾਂਸਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ: ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇਕਰ ਸਿਰੋਸਿਸ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸਾਰਾ ਹੀ ਜਿਗਰ ਨੁਕਸਾਨਿਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇਤਾਂ ਇਲਾਜ,ਤਰਕੀਬਨ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਿਵਰ ਟਰਾਂਸਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋਣ (ਮਾਲੀ ਹਾਲਤਤੇ ਜਿਗਰ ਦਾਨੀ ਲੱਭ ਕੇ) ਤਾਂ ਰੋਗੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੁਝ ਸਮਾ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ।ਬਚਾਓ: ਜਿਗਰ ਦੇ ਕੈਂਸਰ, ਉਹਨਾਂ ਰੋਗੀਆਂ ਵਿਚ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਇਰਲ ਹੈਪੇਟਾਇਟਿਸ,ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਬੀ. ਜਾਂ ਸੀ. ਵਾਇਰਸ ਕਰਕੇ, ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਵਾਲੀ ਜਿਗਰ ਦੀ ਸੋਜ ਹੋਵੇ। ਸੋ ਇਹਨਾਂ ਵਾਇਰਸਾਂ ਦੀ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖ਼ੂਨ ਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹੋਰ ਤਰਲਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਪਦਾਰਥ ਜਿਗਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਸ਼ਰਾਬ, ਨਸ਼ੇ ਤੇ ਕੁਝ ਦਵਾਈਆਂ ਆਦਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜਿਗਰ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਭਾਰ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਭੋਜਨ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Scanned with CamScanner

ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਕਾਰੀ ਦੇ ਗਗਨ ਵਿਚ ਚਮਕਦਾ ਸਿਤਾਰਾ ਸੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਹਸਨਪੁਰੀ

ਬਹਾਦਰ ਡਾਲਵੀ

ਇੰਦਰਜੀਤ ਹਸਨਪੁਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ ਦਾ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ। ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਲਿਖੇ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਰਾਹੀਂ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਣ ਵਾਲੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਹਸਨਪੁਰੀਥ ਿਤੇ ਦਿਨੀ ਗੁਰਦਿਆਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸਨ ਅਤੇ 78 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਭੋਗਦੇ ਹੋਏ ਦਿਆਨੰਦ ਹਸਪਤਾਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਬਹੁਪੱਖੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਗੀਤਕਾਰ, ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਫਲ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਗੀਤ ਜਿਵੇਂ 'ਜੇ ਮੁੰਡਿਆ ਸਾਡੀ ਤੋਰ ਤੂੰ ਵੇਖਣੀ', 'ਲੈਜਾ ਛੱਲੀਆ ਭੁਨਾ ਲਈ ਦਾਣੇ, ਮਿੱਤਰਾ ਦੂਰ ਦਿਆਂ', 'ਬੋਤਾ ਹੌਲੀ ਤੋਰ ਮਿੱਤਰਾ, ਮੇਰਾ ਨਰਮ ਕਾਲਜਾ ਧੜਕੇ', 'ਹੋਇਆ ਕੀ ਜੇ ਕੁੜੀ ਏ ਤੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ, ਮੈਂ ਵੀ ਜੱਟ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦਾ', ਹਾੜ ਵੀ ਲੰਘਿਆ, ਸਾਉਣ ਵੀ ਲੰਘਿਆ ਲੰਘ ਗਈਆਂ ਬਰਸਾਤਾਂ, ਵੇ ਤੂੰ ਨਾ ਆਇਉਂ', 'ਤੇਰੀਆਂ ਮੁੱਥਤਾਂ ਨੇ ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆਂ ਦੱਸ ਕੀ ਕਰਾਂ' ਜਿਥੇ ਚਲੇਗਾ ਚੱਲੂੰਗੀ ਨਾਲ ਤੇਰੇ, ਟਿਕਟਾਂ ਦੋ ਲੈ ਲਈ,' ਹੋਇਆ ਕੀ ਪ੍ਰਹੁਣਿਆਂ ਵੇ ਤੇਰੀ ਮੱਤ ਨੂੰ, ਲੌਂਗ ਨਾ ਘੜਾ ਕੇ ਤੂੰ ਲਿਆਇਆ ਨੱਕ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਫ਼ਿਲਮੀ ਤੇ ਗੈਰ ਫ਼ਿਲਮੀ ਗੀਤ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇੰਦਰਜੀਤ ਹਸਨਪੁਰੀ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹਸਨਪੁਰ (ਨੇੜੇ ਮੁਲਾਪੁਰ) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਉਦੋਂ ਹੋਈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ' ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਇਕ ਜਿੰਦੜੀ' ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਕੇ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਪਰਤੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਚੇਰੀ ਭੈਣ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਡਾਲਾ (ਮੋਗਾ) ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕੇ ਵਿਚਮ`ਰੇਤ ਾਇਆਜ ਸਿ ਵਰਗੀਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਜੋਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਲੱਗਦੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਡਾਲਾ ਵਿਖੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਹੋਈਆਂ। ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ (ਮੋਗਾ) ਵਿਖੇ 1988 ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸਮੂਹ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬੱਧਨੀ ਕਲਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪਲੇਠੀ ਪੁਸਤਕ ' ਸੱਜਰੀ ਮਹਿਕ' (ਗੀਤ ਸੰਗ੍ਰਿਹ) ਵੀ ਹਸਨਪੁਰੀ ਹੋਰਾਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਵਾਈ ਸੀ।

ਇੰਦਰਜੀਤ ਹਸਨਪੁਰੀ ਦਾ ਜਨਮ 30 ਅਗਸਤ 1932 ਨੂੰ ਅਕਾਲਗੜ੍ਹ (ਨਾਨਕਾ ਪਿੰਡ) ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਠੇਕੇਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਭਗਵਾਵ ਕੌਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। 1947 ਵਿਚ ਇਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਹਸਨਪੁਰੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਪਿੰਡ ਪਰਤਣਾ ਪਿਆ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਅੱਠਵੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸਨ। ਕਬੀਲਦਾਰ ਦਾ ਬੋਝ ਬਾਲਕ ਹਸਨਪੁਰੀ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਆ ਪਿਆ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਗਿਆਨੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀ, ਲੇਕਿਨ ਉਹ ਮਸਾਂ ਵਿਦਵਾਨੀ ਹੀ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਸ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਹਰੀਦੇਵ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਮਾਮਾ ਸ਼ਾਦੀ ਰਾਮ ਪੇਂਟਰ ਦੇ ਸਪੰਰਕ ਵਿਚ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਪੇਂਟਰ ਬਣਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਜਾਗ ਪਿਆ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸ਼ੌਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਮਗਰੋਂ ਕਈ ਸਾਲ ਹਸਨਪੁਰੀਰ`ਖੀਂ ਸਨੇਮਾਕ`ਲਲ੍ਹ ਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਦੁਕਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਂਟਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਗੀਤ ਲਿਖਣ ਦੀ ਲਗਨ ਹਸਨਪੁਰੀ ਨੂੰ ਬਾਬੂ ਫਰੀਜ਼ਦੀਨ ਸਰਫ਼ ਅਤੇ ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਲੱਗੀ। ਪਹਿਲਾ ਗੀਤ ਕਟਾਈ ਕਲਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਵੱਈਏ ਬਖਸ਼ੀ ਤੇ ਚਾਂਦੀ ਰਾਮ ਨੇ ਤੂੰਬੇ ਨਾਲ ਗਾਕੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਸ ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲ ਸਨ- 'ਸਾਧੂ ਹੁੰਦੇ ਰੱਬ ਵਰਗੇ, ਘੁੰਡ ਕੱਢ ਕੇ ਖੈਰ ਨਾ ਪਾਈਏ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਹ ਗੀਤ 1959 ਵਿਚ' ਹਿਜ਼ ਮਾਸਟਰ ਵਾਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਏਸੇ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਲੇਠਾ ਗੀਤ ਸਗ੍ਰਹਿ 'ਔਸੀਆਂ' ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਉਪਰੰਤ ਹਰ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪੁਆਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਚੋਟੀ ਦੀ ਗਾਇਕਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚਾਂਦੀ ਰਾਮ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇਵੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ, ਰੰਜਨਾ, ਕੇ,ਦੀਪ, ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ, ਹਰਚਰਨ ਗਰੇਵਾਲ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਜਨ, ਸਵਰਨ ਲਤਾ, ਜਗਜੀਤ ਜੀਰਵੀ,ਕਰਨੈਲ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਫਿਲਮੀ ਗਾਇਕ ਮਹੁੰਮਦ ਰਫੀ, ਮਹਿੰਦਰ ਕਪੂਰ, ਆਸ਼ਾ ਭੋਂਸਲੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਧੁਰ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਸੁਰਬੱਧ ਕੀਤਾ। ਨਵੇਂ ਗਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਲਕੀਤ ਗੋਲਡਨ ਸਟਾਰ, ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ, ਪਾਲੀ ਦੇਤਵਾਲੀਆਂ, ਡਾ. ਸੁਖਨੈਨ, ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਗਇਕ ਤੇ ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਨੇ ਹਸਨਪੁਰੀ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਘਰ-2 ਪਹੁੰਚਾਇਆ।

ਇੰਦਰਜੀਤ ਹਸਨਪੁਰੀ ਨੇ ਕਿ ਸ਼ਾਇਰ ਵਜੋਂ 'ਔਸੀਆਂ', 'ਸਮੇਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼', 'ਗੀਤ ਮੇਰੇ ਮੀਤ', 'ਜੋਬਨ ਨਵਾਂ ਨਕੋਰ', 'ਰੂਪ ਤੇਰਾ ਰੱਬ ਵਰਗਾ', 'ਮੇਰੇ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਜੱਟੀ ਨਾ', 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਗੀਤ', 'ਕਿੱਥੇ ਗਏ ਉਹ ਦਿਨ ਓ ਅਸਲਮ' ਉਪਰੰਤ 1998 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਜ਼ਲ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਰੰਗ, ਖੁਸ਼ਬੂ, ਰੋਸ਼ਨੀ' ਛਪਿਆ।ਪ ੇਜਾਬਵ ਲੌਂਹ ੰਥਾਏਸ ੰਤਾਪਦ` ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹਸਨਪੁਰੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਗੀਤ ਤੇ ਗਜ਼ਲਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਦਸਤਾਨ ਬਣੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਅੰਗ ਭਰਪੂਰ ਕਿਰਤਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ' ਕਿਰਤੀ ਕਿਰਤ ਕਰੇਂਦਿਆ' ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਰੱਜਵੀਂ ਦਾਦ ਦਿੱਤੀ। ਹਸਨਪੁਰੀ ਨੇ ਲੱਗਭੱਗ 150 ਫ਼ਿਲਮ ਗੀਤ ਵੀ ਲਿਖੇ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਇਕ ਜਿੰਦੜੀ', 'ਸੁਖੀ ਪਰਿਵਾਰ' 'ਦਾਜ' ਦੋ ਜੱਟੀਆਂ', 'ਧਰਮਜੀਤ', 'ਯਮਲਾ ਜੱਟ', 'ਫੌਜੀ ਚਾਚਾ', 'ਪਾਪੀ ਤਰੇ ਅਨੇਕ', 'ਮੌਟਰ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ', 'ਦੁੱਖ ਭੰਜਨਤ`ਰਾਨ ਾਮ', 'ਜੈ ਮਾਤਾ ਦੀ', 'ਮਨ ਜੀਤੇ ਜਗ ਜੀਤੁ', 'ਗੋਰੀ ਦੀਆਂ ਝਾਜਰਾਂ', 'ਮਾਂ ਦਾ ਲਾਡਲਾ', 'ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮੋਰ', 'ਲੌਂਗ ਦਾ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ', 'ਨਹੀ ਰੀਸਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ' ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ 'ਵਕਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ', ' ਸੰਗਰਾਮ', 'ਛੋਟਾ ਸਾ ਮੌਸਮ' ਅਤੇ 'ਦਹੇਜ' ਆਦਿ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਗੀਤ ਲਿਖੇ।

ਇਕ ਸਫ਼ਲ ਫ਼ਿਲਮਕਾਰ ਵਜੋਂ ਹਸਨਪੁਰੀ ਨੇ ' ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਇਕ ਜਿੰਦੜੀ', 'ਸੁਖੀ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦਾਜ' ਵਰਗੀਆਂ ਹਿੱਟ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਈਆਂ। ਆਪਣੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਹੀਰੋ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਮੇਹਰ ਮਿੱਤਲ ਨੂੰ ਕਾਮੇਡੀ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਆ। ਦੂਜੀ ਫ਼ਿਲਮ 'ਦਾਜ' ਵਿਚ ਹੀਰੋਇਨ ਦਿਲਜੀਤ ਕੌਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਕਲਾਕਾਰ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਕਲਾਕਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪਲੇ ਬੈਕ ਸਿੰਗਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ' ਕੇ. ਦੀਪ, ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸੀਤਲ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਹਸਨਪੁਰੀ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 1984 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਆਣ ਵਸੇ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਦੋ ਟੈਲੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ 'ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ' ਅਤੇ 'ਉਜਾੜ ਦਾ ਸਫ਼ਰ' ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ। ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਟੈਲੀਕਾਸਟ ਲੜੀਵਾਰ ਨਾਟਕ 'ਪਰਛਾਵੇਂ' ਦਾ ਟਾਈਟਲ ਗੀਤ ਵੀ ਹਸਨਪੁਰੀ ਦਾ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ' ਅਤੇ 'ਅਨਪੜ੍ਹ' ਵੀ ਨਿਰਮਾਣ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਕੁਝ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹਸਨਪੁਰੀ ਦਾ ਵਿਅੰਗਾਤਮਿਕ ਗੀਤ 'ਮੈਂ ਤਾਂ ਬੇਬੇ ਸਾਧ ਬਣੂੰਗਾ, ਪੜ੍ਹਨ ਲਿਖਣ ਦੇ ਮਾਰ ਗੋਲੀ' ਕਾਫੀ ਚਰਚਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਵੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਸੀ। ਹਿੰਦੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦਾ ਰਹਿ ਚੁੱਕਿਆ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਹਸਨਪੁਰੀ ਦਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਲੁਧਿਆਣਾ (ਪੰਜਾਬ) ਤੋਂ ਗਏ ਹਸਨਪੁਰੀ ਨੇ ਧਰਮਿੰਦਰ ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਦਿਓਲ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿ ਕੇ ਫ਼ਿਲਮੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਗੂੰਜਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇੰਦਰਜੀਤ ਹਸਨਪੁਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ, ਸਾਹਿਤ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਅਣਗਿਣਤ ਵਾਰ ਸਨਮਾਨਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ 'ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ' ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਿਆ। ਉਹ ਬੜੇ ਮਿਲਾਪੜੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਇਨਸਾਨ ਸਨ। ਹਰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਲੈਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਗੁਣ ਸੀ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕਲਾਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਹਸਨਪੁਰੀ ਨੂੰ ਨਿਹਾਇਤ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਟੂਰ ਤੇ ਸਨ। ਉਥੇ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਗੀਤਕਾਰ ਦੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਵੱਖ-2 ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸਨਮਾਨਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਹੋਕੇ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਪਰਤੇ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਹੱਥੋਂ ਹਾਰ ਕੇ ਰੇਤ ਵਾਂਗ ਕਿਰ ਗਏ। ਹਸਨਪੁਰੀ ਦੇ ਗੀਤ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਸਾਂਭੀ ਰੱਖਣਗੇ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਕਾਰੀ ਦੇ ਗਗਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਚਮਕਦੇ ਸਿਤਾਰੇ ਵਾਂਗ ਸਨ, ਜਿਸਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਫ਼ਿਲਮ ਜਗਤ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

Scanned with CamScanner

ਤੋਰ ਦਾ ਘਮੰਡ

ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ 'ਚ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਇਕ ਊਠ ਤੇ ਘੋੜੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਨੇੜਤਾ ਤਾਂ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਘੋੜਾ ਕਦੇ-ਕਦਾਈ ਹੰਕਾਰ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤੋਰ ਉੱਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਣ ਸੀ ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਤੇਜ਼ ਤੁਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਊਠ ਦੇ ਤੁਰਨ ਦੀ ਚਾਲ ਬਹੁਤੀ ਤੇਜ਼ ਨਹੀਂ।

ਇਕ ਵਾਰ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਆ ਵੜੇ ਜੋ ਕਿ ਜੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਘੋੜੇ ਤੇ ਊਠ ਫੜ-ਫੜ ਕੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਪਾਸ ਸਾਮਾਨ ਢੋਣ ਵਾਸਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੇਚਦੇ ਸਨ। ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਖ਼ਬਰ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਹ ਝੱਟ ਪੱਟ ਊਠ ਦੇ ਘਰ ਦੱਸਣ ਗਿਆ।

ਊਠ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ 'ਘੋੜਿਆ, ਫਿਰ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਜੰਗਲ ਛੱਡ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਵਰਨਾ ਆਪਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਕੜੇ ਜਾਵਾਂਗੇ ਤੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮਾਨਵ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ 'ਚ ਭਾਰ ਢੋਆਂਗੇ।"

"ਹਾਂ, ਊਠ, ਮੇਰਾ ਮਨ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਆਪਾਂ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜੰਗਲ 'ਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀਏ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਫ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਝੱਟਪੱਟ ਦੌੜ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ ਹੈ ਪਰ ਨੂੰ ਮੱਧਮ ਚਾਲ 'ਚ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇਂਗਾ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਆਵੇਂਗਾ।" ਘੋੜੇ ਦੇ ਬੋਲਾਂ 'ਚ ਅਜੇ ਵੀ ਹੰਕਾਰ ਸੀ।

"ਚੱਲ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮ ਹਵਾਲੇ ਸਹੀ। ...ਇਥੋਂ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਹੁਣ ਤੁਰੀਏ।" ਕਹਿ ਕੇ ਊਠ ਘੋੜੇ ਨਾਲ ਉਥੋਂ ਤੁਰ ਪਿਆ।

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਉਹ ਚਲਦੇ ਰਹੇ। ਘੋੜਾ ਜੰਗਲ ਦੀ ਬਾਹਰਲੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚਾ। ਜਦ ਕਿ ਊਠ ਅਜੇ ਕਪੀ ਪਿੱਛੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਘੋੜੇ ਨੇ ਉਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਊਠ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਉਥੇ ਅੱਪੜਿਆ।

"ਯਾਰ ਤੂੰ ਆਪ ਤਾਂ ਲੱਗਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਹੱਥ ਆਉਣਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਫ਼ਸਾਏਂਗਾ।....ਮੈਂ ਕਦੋਂ ਵੀ ਤੇਰੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੈਂ ਮਾਰੂਥਲ ਤੱਕ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪੈਂਡਾ ਦੌੜ ਕੇ ਤੈਅ ਕਰ ਜਾਣਾ ਸੀ। 'ਘੋੜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਠੀਕ ਹੈ ਘੋੜਿਆ! ਤੂੰ ਜਿਵੇਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰ।..ਮੈਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤੂੰ ਉਡੀਕ ਨਾ ਕਰੀ। ....ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾ।" ਊਠ ਨੇ ਰੌਅਬ ਨਾਲ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜੰਗਲ ਨਾਲ ਕੁਝ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕੇ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮਾਰਥੂਲ ਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਜੰਗਲ ਸੀ। ਘੋੜਾ ਊਠ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦਾ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਰੁਕ ਕੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਊਠ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਊਠ ਵੀ ਤੁਰਦਾ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਖ਼ਬਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਇਸ ਜੰਗਲ ਦਾ ਘੋੜਾ ਤੇ ਊਠ ਮਾਰੂਥਲ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਜੰਗਲ ਵੱਲ ਦੌੜ ਗਏ। ਉਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਭੱਜ ਤੁਰੇ।

ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਘੋੜਾ ਮਾਰੂਥਲ 'ਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਰੇਤ ਵਿਚ ਦੌੜ ਨਾ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਪੈਰ ਰੇਤ ਵਿਚ ਖੁੱਭਣ ਲੱਗੇ। ਉਧਰੋਂ ਊਠ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰਦਾ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

ਘੋੜਾ ਉੱਠਦਾ-ਡਿੱਗਦ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਊਠ ਨੂੰ ਰੇਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿੱਸੇ। ਉਹ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਘੋੜਾ ਵੀ ਇੱਧਰ ਦੀ ਲੰਘਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰਦਾ-ਤੁਰਦਾ ਘੋੜੇ ਨਾਲ ਜਾ ਰਲਿਆ।

ਘੋੜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਕਹਿਣਾ ਲੱਗਾ, 'ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਏ।. ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ....।"

"ਜੋ ਤੂੰ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਤੇਰੀ ਤੋਰ ਦਾ ਘਮੰਡ ਰੇਤ ਅੱਗੇ ਹਾਰ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਊਠ ਦੀ ਰੇਤ ਚਿਵ ਦੌੜਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।... ਆ ਹੁਣ ਜ਼ਰਾ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰੇਤ ਵਿਚ ਤੁਰਨ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਕੇ ਵੇਖ...।" ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਊਠ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਊਠ ਉਥੋਂ ਅੱਗੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਘੋੜਾ ਰੇਤ ਵਿਚ ਖੁੱਭਦਾ-ਖੁੱਭਦਾ ਤੁਰਨ ਲੱਗਾ। ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਇਕਦਮ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਗਏ। ਘੋੜੇ ਨੇ ਦੌੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਅਸਫ਼ਲ ਰਿਹਾ। ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਬੋਚ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਊਠ ਮਾਰੂਥਲ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਹੀ ਜੰਗਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵੱਲ ਵੀ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਉਸ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਊਠ ਤੇ ਘੋੜੇ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਰੂਥਲ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਜੰਗਲ ਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਆ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ। ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਘੋੜੇ ਕੋਲੋਂ ਊਠ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਉਥੇ ਆ ਪਹੁੰਚੇ।

ਮੁਹਰਿਓਂ ਘੋੜਿਆਂ ਤੇ ਊਠਾਂ ਨੇ ਬਾਕੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲ ਪੱਥਰ ਮਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਡਰ ਕੇ ਗੱਡੀ ਲੈ ਕੇ ਪਿਛਾਂਹ ਵੱਲ ਮੁੜ ਪਏ।

ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਸਹਿਮਿਆ ਬੈਠਾ ਘੋੜਾ ਦੂਜੇ ਜੰਗਲ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਊਠ ਨੂੰ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਸੱਚਮੁੱਚ ਤੇਰੀ ਤੋਰ ਜਿੱਤ ਗਈ। ਮੇਰੀ ਤੋਰ ਦਾ ਘਮੰਡ ਮੈਨੂੰ ਇਥੇ ਲੈ ਆਇਆ। ...ਤੂੰ ਹੁਣ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤੋਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ...ਜਦ ਕਿ ਮੇਰੀ ਤੇਜ਼ ਤੋਰ ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵਿਅਰਥ ਹੋਈ ਹੈ।" ਊਠ ਵੀ ਉਸ ਵੱਲ ਗੁਹ ਨਾਲ ਵੇਖੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

-ਰਾਜਾ ਜੰਡਿਆਲੀ

ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਭੜੋਲੂ

ਭੜੋਲੂ ਮੱਲ ਨਾਂਅ ਦਾ ਇਕ ਬੱਚਾ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਨਾਲਾਇਕ ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਗਾਲੜੀ ਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਪੇਪਰ ਵਿਚ ਗਾਏ (ਗਊ) ਦਾ ਲੇਖਲਿਖਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਭੜੋਲੂ ਨੂੰ ਤਾਂਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ , ਅ ਵੀ ਲਿਖਣਾ ਨਹੀਂਸੀ ਆਉਂਦਾ, ਹਿੰਦੀ ਕਿੱਥੇ...। ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪੇਪਰ 'ਚ ਹੋਰ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਾ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਔਕਾਤ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਅਖੇ, 'ਗਊ ਹਮਾਰੀ ਮਾਤਾ ਹੈ, ਆਗੇ ਕੁਛ਼ ਨਹੀਂ ਆਤਾ ਹੈ, ਸੁਭਾਅ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦਾ ਵੀ ਗਰਮ ਐ, ਬਾਕੀ ਅੱਗੇ ਸਾਡੇ ਕਰਮ ਐ...।

ਤਾਂ ਜਿਉ ਹੀ ਮਾਸਟਰ ਨੇ ਨੰਬਰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪੇਪਰ ਚੈੱਕ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਅੱਗੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ, 'ਅਖੇ, ਬੈਲ (ਬਲਦ) ਤੁਮਾਰਾ ਬਾਪ ਹੈ, ਨੰਬਰ ਦੇਣਾ ਪਾਪ ਐ, ਭੜੋਲੂ ਬੜਾ ਬੇਸ਼ਰਮ ਐ, ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਮ ਐ...।'

-ਡਾ: ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਲੰਗੇਆਣਾ

ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੁਬਾਰਕ

ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਗਾਬੜੀਆ (ਮੋਗਾ)

ਮਨਮੀਤ ਕੌਰ (ਮੋਗਾ)

ਜਾਨਵਰਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਅਨੋਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

- ਹਾਈਡਰਾ ਅਲੂਣੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਐਸਾ ਜੀਵ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮਲ-ਦੁਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਅਣਪਚਿਆ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਮਲ-ਪਦਾਰਥ ਮੂੰਹ ਰਸਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ।
- ਫਾਈਸੇਲੀਆ ਇਕ ਐਸਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੀਵ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਪਾਰਦਰਸ਼ਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ਤੰਦੂਆ ਐਸਾ ਜੀਵ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜਾਨਵਰ ਇਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਸਿਆਹੀ ਵਰਗਾ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਕੱਢ ਕੇ ਹਮਲਾਵਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
- ਮੈਕਸੀਕੋ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੱਛਮ-ਪੂਰਬੀ ਭਾਗ ਵਿਚ ਸਿੰਗੀ ਕਿਰਲੀ (ਕਿਰਲੀ ਜਾਤੀ) ਨਾਂਅ ਦਾ ਐਸਾ ਜੀਵ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਹੂ ਦੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਧਾਰਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ 'ਤੇ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ।
- ਗਿਲਾਮੌਸਟਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਿਰਲੀ ਜਾਤੀ ਦਾ ਐਸਾ ਜੀਵ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਕੱਟਣ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਸਲਾਥ ਨਾਂਅ ਦਾ ਐਸਾ ਜੀਵ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਪੁੱਠਾ ਲਟਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪਕੜ ਐਨੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਵੀ ਗਲ-ਸੜ ਕੇ ਹੀ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗਦਾ ਹੈ।
- ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ, ਰੂਸ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਮੋਟੇ ਚੂਹੇ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਵਰਗਾ 'ਬੀਵਰ' ਐਸਾ ਜੀਵ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨਾਲ 12 ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਉਚੀ ਬਣਾਉਟੀ ਝੀਲ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਜਾਣੋ

1. ਚੂਹੇ ਅਤੇ ਹਾਥੀ ਵਿਚ ਸਾਂਝਾ ਲੱਛਣ ਕੀ ਹੈ?
2. ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸ ਰਾਜ ਦੀ ਵਸੋਂ ਘਣਤਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ?
3. ਕਾਗਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਘਾਹ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
4. ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਜਾਨਵਰ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਪਾਣੀ ਤੇ ਥਲ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ?
5. ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦੱਸੋ?
6. ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਉਮਰ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?
7. ਯੋਜਨਾ ਆਯੋਗ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੌਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
8. ਨੈਪੋਲੀਅਨ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸ਼ਕ ਸੀ?
9. ਸੱਪ ਦੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
10. ਧੁੱਪ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਵਿਟਾਮਿਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ?

ਉਤਰ - 1. ਦੋਵੇਂ ਸਜੀਵ ਹਨ, 2. ਕੇਰਲਾ, 3. ਸਵਾਹੀ ਘਾਹ, 4. ਡੱਡੂ, 5. ਨੀਲੀ ਵੇਲ੍ਹ, 6. 35 ਸਾਲ, 7. ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, 8. ਫਰਾਂਸ ਦਾ, 9. ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ, 10. ਵਿਟਾਮਿਨ 'ਡੀ'

ਚੁਟਕਲੇ

ਇਕ ਆਦਮੀ- ਦੂਜੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਕਿਥੇ ਗੁਜ਼ਾਰੋਗੇ।

ਦੂਜਾ ਆਦਮੀ - ਇਕ ਦਿਨ ਘੋੜਾ ਸਵਾਰੀ 'ਚ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦਿਨ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਗੁਜ਼ਾਰਾਂਗਾ।

•••

ਮੋਟਾ ਆਦਮੀ-ਅਰੇ ਭਾਈ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਰੋਕ ਲਿਆ।

ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਾ- ਇਸ ਸੜਕ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਵਾਹਨਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ-ਜਾਣਾ ਮਨਾ ਹੈ।

•••

ਗਾਇਕ-ਸਾਡੇ ਘਰ ਦਾ ਲਗਭਗ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਪੱਤਰਕਾਰ-ਅੱਛਾ! ਪਰ ਗਾਉਂਦੇ ਕਿਥੇ ਨੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ।

ਗਾਇਕ- ਅਸੀਂ ਸਭ ਜੀ ਬਾਥਰੂਮ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਹੀ ਤੇ ਬਾਹਰ ਅਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

•••

ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਪਤਨੀ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ 'ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗ ਗਈ ਤਾਂ ਪਤੀ ਟਾਂਕਾ ਲਗਵਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਦਸ ਰੁਪਏ ਮੰਗੇ ਤਾਂ ਪਤੀ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਕਿਹਾ- ਇਹ ਲਉ ਵੀਹ ਰੁਪਏ, ਇਸ ਦੇ ਹੋਵੇ ਹੀ ਬੁੱਲ੍ਹ ਸੀ ਦਿਉ।

•••

ਨੌਕਰਾਣੀ (ਮਾਲਕਿਨ ਨੂੰ) ਇਸ ਸੜੇ ਹੋਏ ਪਰੌਂਠੇ ਦਾ ਕੀ ਕਰਾਂ ਮੈਡਮ?

(ਮਾਲਕਿਨ) ਤੁਮਾਹਰੇ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰ ਲਿਆ ਏ?

(ਨੌਕਰਾਣੀ) ਆਹੋ ਮੈਡਮ!

(ਮਾਲਕਿਨ) ਤੇ ਫਿਰ ਕੁੱਤੇ ਅੱਗੇ ਸੁੱਟ ਦੇ।

•••

ਇਕ ਲੜਕਾ ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ ਆਇਆ ਤੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਮੈਨੂੰ ਮੰਮੀ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਹੈ।

ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਬੇਟਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

•••

ਬਬਲੀ ਰੋਹਨੀ ਨੂੰ - ਭੈਣ ਜੀ ਰਾਤ ਦਾ ਜਗਰਾਤਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦ ਰਿਹਾ?

ਰੋਹਨੀ - ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਮੈਂ ਸੁਨੀਲ ਦੇ ਡੈਡੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਵੈਟਰ ਬੁਣ ਲਿਆ।

•••

ਪਿਤਾ (ਬੇਟੀ ਨੂੰ) -ਬੇਟੀ ਕਿਉਂ ਰੋ ਰਹੀ ਏ?

ਬੇਟੀ- ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਬੀਮਾਰ ਸਨ।

ਪਿਤਾ (ਗੱਲ ਕੱਟ ਕੇ) ਕੀ ਬਹੁਤ ਬੀਮਾਰ ਨੇ?

ਬੇਟੀ- ਨਹੀਂ ਡੈਡੀ, ਉਹ ਠੀਕ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਕੱਲ ਤੋਂ ਫਿਰ ਸਕੂਲ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

•••

ਇਕ ਲੜਕੀ (ਰਿਕਸ਼ੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ) 'ਕਿਉਂ ਭਾਈ, ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੀ ਲਵੋਗੇ?

(ਰਿਕਸ਼ੇ ਵਾਲਾ) ਮੁਆਫ ਕਰਨਾ, ਮੈਂ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵੇਚਿਆ ਨਹੀਂ

Scanned with CamScanner

ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ
'Mehak Watan Di Live'

ਮਾਸਿਕ 'ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ'
Monthly 'Mehak Watan Di Live'

ਇੱਕ ਅਰਜ਼ ਤੇ ਫ਼ਰਜ਼

ਸੁਖਾਵਾਂ ਮਹੌਲ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਹੁੰਦਾ-ਹਾਂ ਜੇ ਮਹੌਲ ਸੁਖਾਵਾਂ ਬਣ ਜਾਵੇ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਆਪਣੀ ਬਣ ਨੇੜੇ ਹੋ ਬਹਿੰਦੀ ਹੈ-ਅਸੀ ਸਿਰਜਾਨੀਮਕ ਪਲਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੇ-ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖੋਜ ਦੀ ਆਦਤ ਅਜੇ ਸਾਡੀ ਬਣੀ ਹੈ੧ਓਿ€"ਇਸ ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸਗੋਂ ੧ਓਿ€"ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਰਾਸ਼ ਵਿਧੀ ਸੰਗ ਚਮਕਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-

ਔਰਤ ਜਿੱਥੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੀ ਦੁਪਹਿਰ ਹੈ, ਓਥੇ ਸਿਆਣਪ ਸਵੱਛਤਾ ਤੇ ਲੱਜਾ ਦੀ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਪਤੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਦਇਆ ੧ਓਿ€ਚ ਸਦਾ ਮੂਹਰਲੀ ਲਕੀਰ ਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹ। ਸੱਚੀ,ਮਿਠ ਬੋਲੜੀ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਔਰਤ। ਧੀਰਜ ਉੱਦਮ ਤੇ ਸੰਜਮ ਦਾ ਸੂਰਜ ਹੈ ਔਰਤ। ਰਸੋਈ ਤੇ ਧਾਗਿਆਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਓਹਦੇ ਪੋਟਿਆਂ ਚ ਹੀ ਵਸਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਉਹ ਰੱਬ ਵਰਗਾ ਆਸਰਾ ਹੈ, ਘਰ ਦੀ ਸਜਾਵਟ ਤੇ ਮਹਿਮਾਨਾ ਲਈ ਸੱਜਰੀ ਸਵੇਰ ਵਰਗੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਹੈ ਔਰਤ। ਔਰਤ ਦੇ ਉਕਰੇ ਗਏ ਸੰਸਕਾਰ, ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਕਲਾਵਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਫੇਦ ਪੰਨਿਆਂ ੧ਓਿ€ਤੇ ਸਦਾ ਉਕਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਸਮਾਂ ਉਹੀ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਕਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੇਬਾਂ ਚ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਤੇ ਸਦਾ ਲਿਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਔਰਤ ਚੰਨ ਵਰਗੀ ਲੋਅ ਹੈ, ਰੌਸ਼ਨੀ ਹੈ ਨਵੇਂ ਦਿਹੁ ਵਰਗੀ। ਔਰਤ ੧ਓਿ€ਚ ਅਰਸ਼ਾਂ ਜੇਡਾ ਜੇਰਾ ਹੈ ਤੇ ਨੀਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਰਗੀ ਨਰਮ ਤੇ ਸੋਹਣੀ ਟੋਰ ਵੀ ਹੈ। ਔਰਤ ਇਕ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤ ਹੈ, ਕਈ ਅਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਜੱਗ-ਜਨਮਦਾਤੀ।

ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੈਤ ਚ ਆ ਕੇ ਕਈ ਗੱਲੋਂ ਸੁਖੀ ਵੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਤੇ ਕਈ ਗੱਲੋਂ ਦੁਖੀ ਵੀ-ਕੰਮ ਦਾ ਤਣਾਓ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਫਿਕਰ ਤੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਜਰੂਰਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਦੇਖੋ ਦੇਖੀ ਹੀ ਸਹੇੜ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਘਰ ਚ ਤਣਾਅ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਬਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਜ਼ਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉਹ ਉਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਹੋ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ, ਅਸੀਂ ਉਹੋ ਕੁਝ ਕਰਾਂਗੇ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗੇਗਾ- ਏਦਾਂ ਹੀ ਬਾਪੂ ਦਾ ਕਈ ਘਰਾਂ ਚੋਂ ਸਤਿਕਾਰ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਦੇ ਲੋਕ ਸਿਆਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਸਦਾ ਭਾਲਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਥੱਕਦੇ ਹੁੰਦੇ, ਤੇ ਹੁਣ ਓਹੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕਈ ਘਰਾਂ ਚ, ਬੁੱਢਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਘਰ ਤੇ ਭਾਰ, ਤੇ ਜਾਂ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਘਰ।

ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਛਤ੍ਰੀ ਹੇਠ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਨੱਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ- ਇਹ ਦਿਲ ਦਾ ਭਰਮ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਹਫਤੇ ਚ ਹੀ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ- ਸੀਨਾ ਪਾਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹਾਉਕਿਆਂ ਨਾਲ, ਅੱਖਾਂ ਚ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਵਸਦੀ- ਰਾਜੇ ਤੋਂ ਕਾਮਾ ਬਣਿਆ ਬੰਦਾ ਲੁਕ 2 ਕੇ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਸੁੱਕੀ ਬਰਿਡ ਦਾ ਪੀਸ ਜਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ਠੰਡੇ ਚਾਵਲ, ਤੇ ਓਦੋਂ ਬੈਠਾ 2 ਪਿੰਡ ਖੇਤਾਂ ਚ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁੱਕੀ ਬਰਿਡ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ-ਜਿਹਨਾਂ ਮੱਖਣ ਪਰੌਂਠੇ ਖਾਧੇ ਹੋਣ ਗੋਭੀ, ਮੂਲੀਆਂ ਵਾਲੇ- ਭੁੱਖ ਉਡ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ੧ਓਿ€"ਓਹੀ ਪੀਸ ਕਬੂਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾ ਫਿਰ ਜਾ ਜੁਟਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਮਸ਼ੀਨ ੧ਓਿ€ਤੇ-ਹੰਝੂਆਂ ਤੇ ਹਾਉਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪਲਾਂ ਨੇ ਚੱਕਰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਸੀ-ਸੁਪਰਵਾਈਜਰ ਨੇ ਮਸਾਂ ਡਿਗਦੇ ਨੂੰ ਚੁਕਿਆ ਹੈ- ਨਵੀਆਂ ਵਿਆਹੀਆਂ ਆਈਆਂ ਵੀ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਕੋਸਦੀਆਂ ਹਨ-ਤਾਬੀ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ। ਰਾਹ ਚ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ -ਲੋਕ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕੋਲ ਤਾਂ ਜਰੂਰ ਕਦੇ ਖੜ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਪਰ ਉਦਾਸੀ ਚ ਨੇੜੇ ਵੀ ਨਹੀ ਢੁੱਕਦੇ-

ਲੋਕੋ ਦੋਖ ਲੈਣਾ ਜੇ ਇਹੀ ਹਾਲ ਰਿਹਾ ਤਾਂ-
ਲੋਕ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਭੁੱਲ ਜਾਣਗੇ ਕਿਸੇ ਦਿਨ
ਰਾਹਾਂ ਚ ਹੀ ਪਲਕਾਂ ਤੇ ਸਜਾਏ ਸੁਪਨੇ ਗੁਆਚ ਜਾਣਗੇ
ਡਾਲਰ ਦੇ ਕਿੰਗਰਿਆਂ ਤੇ ਨੱਚਦੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ ਨੰਗੇ ਪੱਬ
ਸੜਕ ਦੀ ਲਾਈਟ ਚ ਕਿਰ ਜਾਣਗੀਆਂ ਕਿਤੇ ਰੀਝਾਂ
ਸੁੱਕੇ ਟੁੱਕ ਸੀਨੇ ਚ ਭਿਉਂ ਕੇ ਖਾਣਗੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ
ਸੁੰਨੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਚ ਲੰਮੇ ਪ੍ਰਛਾਵੇਂ ਹੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣਗੇ
ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬਹਿ ਕਿਤੇ ਦੱਸਦਾ ਰਹੀਂ ਸੀਨੇ ਦੇ ਦੁੱਖ
ਸਟਰੀਟ ਲਾਈਟ ਦਾ ਚਾਨਣ ਹਥੇਲੀਆਂ ਫੜੇਗਾ
ਭੁੱਖੇ ਗਏ ਦਿਨ ਲੇਟ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪਰਤਣਗੇ
ਮਕਾਨ ,ਸਮਾਨ ਸੱਭ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਘਰੀਂ ਖੋੜ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਲੱਭਣੇ

ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਮਾੜੇ ਮੋਟੇ ਤਕਰਾਰ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਕੇਸ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਕਰਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਲੋਕ ਤਾਂ ਚਾਰ ਦਿਨ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਤਕਰਾਰ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ। ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਹੀ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਹਲ ਤਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ - ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਾਦ ਆਪਣੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ-

-ਡਾ.ਅਮਰਜੀਤ ਟਾਂਡਾ (ਸਿਡਨੀ)

ਚਲਦਾ

ਵਿਅੰਗਬਾਣੀ

ਚੰਗਾ ਤਾਂ ਏਹੀ ਆ ਬਈ ਉਹ ਦਿਨ ਚੇਤੇ ਨਾ ਕਰਾਓ

ਡਾਕਟਰ ਸਾਬ੍ਹ ਇਕ ਮਿੰਟ ਜਰਾ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਜਾਇਓ।

-ਯਾਰ ਅਮਲੀਆ ਫੇਰ ਆਵੀਂ ਅਸੀਂ ਜਰਾ ਕਾਰ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪਰੈਕਟਸ ਕਰਨ ਚੱਲੇ ਆਂ, ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਓਦੋਂ ਹੀ ਵੇਲ੍ਹ ਮਿਲਦੀ ਆ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ। ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਦ ਜਰਾ ਚੱਲੇ ਸੀਗੇ।

-ਹਾਂ ਦੱਸ ਕੀ ਗੱਲ ਆ-

-ਗੱਲ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਆ ਮੈ ਬੀ ਜੀ ਐਲ ਉਲ ਜੇਈ ਤਾਂ ਲੈ ਲਈ ਸੀ ਮੀਤੇ ਤੋਂ ਟਿਸਟ ਦਵਾ ਕੇ-ਪਰ ਹੁਣ ਕੈਂਦੇ ਆ ਕਿ ਆਪ ਕਾਰ ਚਲਾ ਕੇ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਪਊ, ਫੇਰ ਮਿਲੂ ਲਸਿੰਸ-

-ਚੰਗਾ ਯਾਰ ਅਮਲੀਆ ਆਪਾਂ 2 ਘੰਟੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਲਾ ਲਮਾਂਗੇ ਏਧਰ ਜਰਾ ਕੰਮ ਨਬੇੜ ਆਮਾਂ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅਜੇ ਫੇਹੇ ਪੂਣੀ ਬੀ ਨਹੀ ਕੋਤੀ ਤੇ ਓਧਰ ਜੌਬ ਤੇ ਸਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕੁਜ ਹੈਗਾ ਆ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ-ਏਂਟਰਯੂ ਚ ਇਹ ਕਹਿ ਆਈ ਆ ਕਿ ਕਾਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਛੋਟੀ ਹੁੰਦੀ ਨੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਲਈ ਸੀ ਜਿਮੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੜਕ ਮਾਰ ਕੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਮਾਮੇ ਕਹਿੰਦੇ ਆ ਕਿ ਓਦਣ ਨੂੰ ਲਸੰਸ ਦਖਾਇਓ-ਤੂੰ ਦਸ ਕਿ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਜਰੂਰੀ ਆ ਕੇ ਤੇਰਾ , ਤੂੰ ਅਜੇ ਕੱਲ ਆਇਆਂ ਏਂ ਤੇ ਐਲ ਉਲ ਜੇਈ ਬੀ ਲਈ ਫਿਰਦਾ ਏਂ-ਕੰਜਰਾ ਤੇਰੇ ਕੇੜੇ ਜੁਆਕ ਭੁੱਖੇ ਮਰਦੇ ਨੇ-

-ਚਲੋ ਏਹੀ ਦੱਸੋ ਕਿ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਲੇਸਨ ਦਿਤਾ ਮੇਡਮ ਜੀ ਨੂੰ-

-ਕਾਹਦਾ ਯਾਰ ਰੋਜ ਜਾਨੇ ਆਂ ਕਾਰ ਲੈ ਕੇ ਤੇ ਰੋਜ ਹੀ ਲੜ ਕੇ, -ਅੱਜ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਰਾ ਵਧੀਆ ਦਿਨ ਹੈ ਤੇ ਸਵੇਰੇ 2, 2ਘੰਟੇ ਲਾ ਆਈਏ-

- ਪਰ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਸਲਾਹ ਲੇ ਲੈਣੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਡਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਮੇਂ ਲੇਸਿੰਸ ਦਬਾਏ ਨੇ?

-ਕਰ ਦਿਤੀ ਆ ਗੱਲ, ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਲਾਹ ਲੈ ਲੈਣੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਡਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਮੇਂ ਲਾਸੰਸ ਦਬਾਏ ਨੇ-ਤੇਰਾ ਕੀ ਖਿਆਲ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਸਿੱਧੂ ਕਹਿੰਦਾ ਡਾਕਟਰ ਸਾਬ੍ਹ ਇਹ ਨਾ ਪੁੱਛੋ-ਚੰਗਾ ਤਾਂ ਏਹੀ ਆ ਬਈ ਉਹ ਦਿਨ ਚੇਤੇ ਨਾ ਕਰਾਓ-ਵਧੀਆ ਤਾਂ ਏਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਡਰੇਵਿੰਗ ਬਾਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਚਾਰ ਡਾਲਰ ਦੇ ਦੇਬੋ, ਏਹੀ ਚੰਗਾ ਆ-

-ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕੀ ਗੱਲ ਇਹੋ ਜੇਹੀ ਕਿਹੜੀ ਆਫਤ ਆ ਗਈ ਸੀ ਓਸ ਵੇਲੇ-

-ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਆਫਤ ਵਰਗੀ ਆਫਤ-ਪੁੱਛੋ ਨਾ-ਕੀ ਯੁੱਧ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਨਿਤ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਸਾਂ- ਜੁੰਡੋ ਜੁੰਡੀ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਆ ਵੜਦੇ ਆਂ -ਬਸ ਜਦੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰੀਤ ਡਰਾਵਿੰਗ ਸੁਰੂ ਕਰਦੀ-ਬੈਠਦੇ ਸਾਰ ਹੀ-ਸਾਡਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਪਾਰਾ ਕਦੇ ਉਪਰ, ਕਦੇ ਥੱਲੇ-ਅਸਲ ਚ ਓਹਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਕਹਿੰਦੀ ਜੀ ਮੈਂ ਦੱਸਦੀ ਆਂ ਏਸ ਵੱਡੇ ਇੰਸਟਰਕਟਰ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ-ਬੈਠਦਾ ਹੀ-ਕਹਿਣਾ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦੇਊ-ਤੂੰ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਨਹੀ ਸੈਟ ਕੀਤੇ, ਤੂੰ ਬਿਲਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਾਈ, ਤੂੰ ਇੰਡੀਕੇਟਰ ਨਹੀ ਲਾ ਕੇ ਤੁਰੀ-ਤੇਨੂੰ ਪਤਾ ਜੇ ਪਿੱਛੇ ਜੌਨ ਹਾਵਰਡ ਦੀ ਕਾਰ ਆਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਭਗਤ ਤਾਂ ਰਗੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ-ਤੇ ਨਾਲੇ ਮੈਂ-ਲੈ ਦਸੋ ਭਾ ਜੀ ਮੈਂ ਏਨੀ ਕਮਲੀ ਆਂ ਬਈ ਬੰਦੇ ਮਾਰ ਦਊਂਗੀ ਜਾ ਕਹੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਦਿਸਦਾ ਨਈ ਹੈ-ਮੇਰੇ ਬੀ ਦੀਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਨੇ-ਬੈਠਦਿਆਂ ਹੀ ਮੁਹਾਰਨੀ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦੇਊ ਇਹ ਰੱਬ ਦਾ ਬੰਦਾ-ਤੇ ਆਪ ਭਾਜੀ ਜਦੋਂ ਇਹਨੇ ਕਾਰ ਸਿੱਖੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਫੇਲ ਹੋਇਆ ਸੀ-ਫੇਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਹਿ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਮੇਂ ਏਦੀ ਮਾਂ ਮਰ ਗਈ ਹੋਬੇ-ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਨਿੱਤ ਏਹੀ ਇਹਦੀ ਖਹਿਬਾਜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਆ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਖ ਗਈਆਂ ਨੇ ਤੇ ਤੂੰ ਪਤਾ ਨਈ ਕਦੋਂ ਸਿੱਖੇਂ ਮਰੇਂਗੀ-ਇਕ ਦਿਨ ਕਹਿੰਦਾ-ਐਥੇ ਬੱਤੀਆਂ ਤੇ ਹੀ ਉਤਰ ਜਾ ਤੇ ਤੁਰ ਕੇ ਆਵੀਂ ਜੇ ਨਹੀ ਕਾਰ ਸਿੱਖਣੀ ਤਾਂ। ਕਦੇ ਤਾਂ ਹੋਬੇ ਕਿ ਇਹ ਬੰਦਾ ਠਰੰਮੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਾਨੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਪਾਵੇ-ਆਪ ਏਦੇ ਕੋਲੋਂ ਕਦੇ ਬੀ ਰੀਵਰਸ ਨਈ ਲੱਗੀ, ਓਦਣ ਪਤਾ ਨਈ ਕਿਮੇ ਓਹਨੇ ਫੇਡਤਾ,ਇਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕੱਲ ਨੂੰ ਹੀ ਲਸੰਸ ਲੈ ਲਮਾਂ-ਆਪ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰੇ ਤਾਜੀ, ਟੁੱਟਾ ਸੈਕਲ ਵੀ ਨਈ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਕੋਲ, ਅੱਜ ਇਹ ਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋ ਗਏ-ਜਾਣਦੀ ਆਂ ਮੈਂ ਏਹਨਾਂ ਦੇ ਓਤਮੇਂ ਖੋਤਮੇਂ ਨੂੰ-

-ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਫਿਰ ਕਿਮੇਂ ਸਿਰੇ ਗੱਲੀ ਲੱਗੀ-

-ਕੀਹਦੀ ਭਲਾ ਹੋਵੇ, ਗੋਰੀ ਦਾ ਜਿਹਨੇ-ਮੈਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਚ ਹੀ ਲਸੰਸ ਦਬਾ ਤਾ, ਏਸ ਭੜੂਏ ਨੇ ਤਾਂ ਏਦਾਂ ਹੀ ਰੇੜਕਾ ਪਾਈ ਰੱਖਣਾ ਸੀ-ਹੁਣ ਦੇਖ ਦੇਖਦਾ ਕਿਦਾਂ ਆ ਜਿਦਾਂ ਸ਼ੇਰ ਭੁੱਖਾ ਝਾਕਦਾ ਹੋਬੇ ਸ਼ਕਾਰ ਬੱਲ--

-ਏਦਾਂ ਹੀ ਅਮਲੀਆ ਇਕ ਦਿਨ ਸੰਧੂ ਫਰੀਦਕੋਟੀਆ ਆਪਣੀ ਘਰ ਵਾਲੀਦੀ ਕਹਾਣੀ ਲੈ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ-ਗੱਲ ਤਾਂ ਉਹ ਬਈ ਸੁਰੂ ਕਰ ਬੈਠਾ, ਓਧਰੋਂ ਸੰਧੂਆਣੀ ਵੀ ਆ ਧਮਕੀ-ਬੇਲਣਾ ਹੱਥ ਚ, ਰੋਟੀਆਂ ਵੇਲਦੀ ਹੀ ਆ ਗਈ ਤਵਾ ਬਲਦਾ ਛੱਡ ਕੇ, ਬਈ ਉਹਨੇ ਨਈ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਕਹੂੰਗਾ-ਬੈਠ ਗਈ ਲੈ ਕੇ ਓਹਦੀ ਕਹਾਣੀ-ਕਹਿੰਦੀ ਦੱਸੋ-ਤਾਜੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵੱਲ ਕੋਈ ਅਕਲ ਮੌਤ ਵੀ ਹੈਗੀ ਆ-ਜਨਾਨੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਖੁ ਕਾਰਾਂ

Scanned with CamScanner

ਸ਼ਹੀਦਾ ਦੇ ਸਰਤਾਜ, ਸ਼ਾਤੀ ਦੇ ਪੁੰਜ ਸਾਹਿਬ

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਕੋਟਿ-ਕੋਟਿ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ!

International
ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਭਰਪੂਰ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ
ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ
'Mehak Watan Di Live' ● ਲਾਈਵ

Web TV * Monthly Magazine * Daily Online Newspaper

ਆਪਣੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ!

'ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ' ਬਿਓਰੋ ਰਾਹੀਂ...

ਆਪਣੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ 'ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ' ਵੈਬ ਟੀ.ਵੀ. ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਰਨ ਕਰਵਾਓ !

...ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੈਗਜੀਨ ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ, ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ ਵੈਬ ਟੀ.ਵੀ., ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ ਰੋਜਾਨਾ ਆਨਲਾਈਨ ਅਖਬਾਰ ਅਤੇ ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਸੈੱਲ ਰਾਹੀਂ ਸਭ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੋ।

'ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ ਲਾਈਵ' ਆਨਲਾਈਨ ਅਖਬਾਰ, ਵੈਬ ਟੀ.ਵੀ. ਅਤੇ ਮਾਸਿਕ ਮੈਗਜੀਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਥੋੜੇ ਖਰਚ ਤੇ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਕੇ ਜਿਆਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ।

Chief Editor:
Bhawandeep Singh Purba

International
ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਭਰਪੂਰ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ
ਮਹਿਕ ਵਤਨ ਦੀ
'Mehak Watan Di Live' ● ਲਾਈਵ
Web TV

ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਾ ਫੁੱਲ ਪੈਕੇਜ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ!

ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਨਣ ਲਈ ਅਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

Help Line: 9988 92 9988

www.mehakwatandilive.com

Owner, Publisher, Printer & Editor : Bhawandeep Singh Purba, Printed at : Mehak Watan Di Moga, Published from : 1195, Ajit Nagar Moga (Pb) Titel Regd No. PUNPUN 04016

Scanned with CamScanner